

SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo

ARCHIMEDES

Euroopa
Noored

**UURING: MITTEFORMAALSE HARIDUSE MÕJU
FORMAALHARIDUSASUTUSTE TEGEVUSTELE LÄBI EN
EVT PROJEKTIDE**

Raport

Tallinn 2013

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. UURINGU METOODIKA JA AJAKAVA.....	4
2. UURINGU TAUST	7
2.1. Euroopa Vabatahtlik Teenistus	7
2.2. Valim.....	8
3. UURINGU TULEMUSED	10
3.1. Respondentide taust	10
3.2. Töötajatega seotud küsimused	10
3.3. Laste ja noortega seotud küsimused	21
3.4. Organisatsiooniga seotud küsimused.....	25
3.5. Vabatahtlike küsitluse tulemused	28
KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED.....	33
SUMMARY	38
KASUTATUD ALLIKAD	42
LISAD.....	44
Lisa 1. Valimisse kuulunud organisatsioonid	44
Lisa 2. Kokkuvõte projektidest	45
Lisa 3. Organisatsioonide küsitlusankeet.....	52
Lisa 4. Fookusgrupi küsimused	62
Lisa 5. Vabatahtlike küsitlusankeet	63

SISSEJUHATUS

Uuringu “Mitteformaalse hariduse mõju formaalharidusasutuste tegevustele läbi EN EVT projektide” üldiseks eesmärgiks on analüüsida programmi “Euroopa Noored” (EN) Euroopa vabatahtliku teenistuse alaprogrammi (EVT) projektide mõju haridusasutustes ning uurida, kas ja milline on mitteformaalse õppe lisandväärtus formaalõppe keskkonnas, mis on tekkinud EVT projektide elluviimise kaudu.

Uuringu raames analüüsitakse mitteformaalse haridusprogrammi raames elluviidavate projektide tegevusi, mis leiavad aset haridusasutustes (kutsekoolid, üldhariduskoolid ja koolieelsed lasteasutused).

Lähtuvalt üldeesmärgist on uuringule püstitatud alljärgnevad ülesanded:

1. analüüsida õpetajate pädevuste arengut (kas ja mil määral mõjutab EVT vabatahtliku tegutsemise või vabatahtlikuga tegelemine ning tema tegevuse juhendamine õpetajate teadmiste ja oskuste arengut ning rakendust ja muutusi hoiakutes) järgmistes aspektides:
 - a. mitteformaalne õpe (sh teadlikkuse kasv mitteformaalse õppes kasutatavatest meetoditest, olemusest, eneseanalüüs, huvi enesearengu vastu);
 - b. vabatahtlik töö (sh suurenenud huvi vabatahtlikus tegevuses osalemiseks, vabatahtlikuna osalemise aktiivsus);
 - c. kultuuridevaheline õppimine (sh teadlikkus nii oma kui ka teisest kultuurist, kultuuridevaheliste erinevuste aktsepteerimine ja sallivus);
2. analüüsida projektide mõju laste ja/või noorte arengule (sh kas ja millisel moel mõjutab välisvabatahtliku tegevus laste ja noorte arengut kultuuridevahelise õppimise aspektist lähtuvalt);
3. analüüsida projektide mõju vabatahtliku arengule (sh milline on formaalharidusasutuses teenistust teinud EVT vabatahtliku õpikogemus, kas ja millised on erinevused õpikogemuse osas võrreldes teiste EVTs osalenud vabatahtlikega – võrreldes uuringu “*Research-based Analysis of Youth in Action*” (RAY) tulemustega);
4. analüüsida projektide mõju organisatsiooni tasandil (millised on muutused võrreldes projektieelse ja –järgse perioodiga):
 - a. uue tegevuse, töövahendi, meetodi lisandumine;
 - b. koostöö tekkimine või suurenemine teiste asutuste, organisatsioonidega, avalikkusega (sh lapsevanemad);
 - c. teenistusele seatud eesmärkide saavutamine.

Uuringuraport koosneb kolmest peatükist. Esimene annab ülevaate kasutatud meetodidest, teises kirjeldatakse lähemalt EVT tausta ning uuringu subjekte, kolmandas käsitletakse küsitluste ning fookusgrupi intervjuude tulemusi. Eraldi peatükina lisandub kokkuvõte.

Analüüsi teostas SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo tellimisel uuringu- ja konsultatsiooniette võtte Cumulus Consulting OÜ, raporti koostamise protsessi koordineerisid konsultandid Mihkel Laan ja Jaan Urb.

1. UURINGU METOODIKA JA AJAKAVA

Uuringu raames analüüsiti mitteformaalse haridusprogrammi raames elluviidavate projektide tegevusi, mis leidsid aset formaalharidusasutustes (kutsekoolid, üldhariduskoolid ja koolieelsed lasteasutused).

Uuringu läbiviimine hõlmas nelja etappi:

1. dokumendianalüüs ja üldise tausta kirjelduse koostamine;
2. ankeetküsitluse läbiviimine organisatsioonides;
3. vaheraporti koostamine ja tulemuste esitlemine;
4. analüüsi täiendamine, sh vabatahtlike küsitlemine ja intervjuude läbiviimine, ning lõppraporti koostamine.

I etapp

Üldise tausta kirjelduse koostamiseks töötati süstemaatiliselt läbi olemasolevad strateegiad, uuringud ja muud dokumendid, mille nimistus eelnevalt tellijaga kokku lepiti (vt kasutatud allikaid). Taustakirjeldus oli vajalik, mõistmaks, millises kontekstis vabatahtlik teenistus asetseb ning mis on selle eesmärkideks. Ühtlasi oli dokumentidest saadud info sisendiks küsitlusankeedi ning intervjuude küsimuste koostamiseks. Seejärel anti ülevaade uuringu subjektidest, käsitledes mh organisatsioone (vt lisa 1), projekte (vt lisa 2) ning vabatahtlikke. Ülevaate koostamine oli vajalik tausta mõistmiseks ja hilisemate üldistuste tegemiseks.

II etapp

Ankeetküsitlus viidi läbi 17 organisatsiooni hulgas. Kaasatud oli 20 teenistust/vabatahtlikku ning õpetajad, kes osalesid Euroopa vabatahtliku teenistuse projektides, mis leidsid/leiavad aset perioodil 1. mai 2012 kuni 1. veebruar 2014. Uuritavad teenistused toimusid perioodil 1. september 2012 - 31. august 2013. Valimisse kuulus 20 teenistust, millest 14 leidsid aset lasteaedades, kolm huvikoolides ning kolm koolides. Igas organisatsioonis tegutses reeglina üks vabatahtlik, mõnes üksikus kaks.

Valim moodustati teenistustest, mis algasid septembris 2012 ning jaanuaris 2013 eesmärgiga proovida võrrelda teenistuse eelset perioodi ning võimalikku muutust teenistuse lõpuks. Uuringus oli vaatluse all organisatsioonide töötajate hinnangud enda, laste ja noorte ning organisatsiooni, samuti vabatahtlike arvamused oma arengu kohta. Laste ja noorte arengu hindamiseks kasutati organisatsiooni töötajate anketeerimist, kuna esiteks puudus baas laste ja noorte arvamuste võrdlemiseks (nn alusuuring), seega oli võimalik tugineda vaid nende õpetajate hinnangutele, ja teiseks oli suurem osa lastest nii noored, et nende interneti-põhine küsitlemine poleks võimalik olnud.

Tellijaga kooskõlastatud küsitlusankeet (vt lisa 3) saadeti kõikide organisatsioonide kontaktisikutele palvega see ülejäänud personalile edastada. Ankeet oli diferentseeritud – mõjude kohta ei küsitud nendelt töötajatelt, kes vabatahtlikuga kokku puutunud ei olnud. Eraldi küsiti kontaktisikutelt üldinfot organisatsioonide profiili kohta (töötajate arv jms), kuna seda infot ei olnud avalikest andmebaasidest võimalik hankida.

Ankeetküsitlus organisatsioonides viidi läbi läbi kahes jaos. Esimene küsitlusring toimus perioodil 9.05.2013 – 26.05.2013, hõlmates 14 organisatsiooni, kus vabatahtlik teenistus algas 2012. a lõpus. Teine küsitlusring toimus perioodil 1.10.2013 – 21.10.2013, hõlmates 3

organisatsiooni, kus vabatahtlik teenistus algas 2013. a alguses. Anketeerimine oli jagatud kaheks, sest kolmes organisatsioonis algas vabatahtlik teenistus hiljem ja seega oleksid esimese anketeerimisperioodi ajaks nendes toimunud tegevused alles lühikest aega. Seetõttu poleks olnud võimalik nende organisatsioonide osas hinnanguid mõju kohta anda.

III etapp

Vaheraport koostati esimese ankeetküsitluse tulemuste põhjal, sisaldades seniseid olulisemaid tulemusi. Vaheraport koosnes alljärgnevadest osadest:

1. uuringu senise läbiviimise kirjeldus, sh meetoodika ja ajakava;
2. senise valimi kirjeldus;
3. esmased uurimistulemused lähtuvalt uurimisküsimustest, hetkeolukorra analüüsist, esmased järeldused ja soovitusel;
4. esmaste tulemuste kokkuvõte.

Vaheraport hõlmas ka seniste tulemuste tutvustamist ning arutelu osalemist 14.06.2013.

Vaheraporti põhjal vaadati koos tellijaga üle senine meetoodika, tehti selles korrekture, samuti formuleeriti küsimused fookusgrupi intervjuudeks. Korrektureid meetoodikas olid alljärgnevad:

- loobuti vabatahtlikele lühikese küsitlusankeedi koostamisest ja nendega telefoniintervjuude tegemisest ning asendati see põhjalikuma veebipõhise küsimustikuga. Muudatuse tingis vajadus luua võrdlusbaas RAY uuringu tulemustega, mis ei oleks poolstruktureeritud intervjuude põhjal võimalik olnud;
- täpsustati fookusgrupi intervjuude sihtgruppi, kelleks olid vabatahtlike tegevuse koordinaatorid, kuiõrd nemad olid antud temast kõige teadlikumad.

IV etapp

Uuringu neljas etapp hõlmas fookusgrupi intervjuude ja vabatahtlike küsitluse läbiviimist. Fookusgrupi intervjuud viidi läbi vabatahtlike tegevuse koordinaatoritega organisatsioonides, täpsustamaks ankeetküsitluse tulemusi. Fookusgrupi intervjuud viidi läbi perioodil 24.10.2013 – 8.11.2013 (küsimused asuvad lisa 4).

Vabatahtlike hulgas viidi läbi veebipõhine ankeetküsimustik (vt lisa 5), mis eelnevalt tellijaga kooskõlastati. Küsimustik oli avatud perioodil 17.10.2013 – 25.11.2013. Link ankeedile saadeti tellijalt saadud vabatahtlike e-posti aadressidele, kokku saadeti respondentidele viis meeldetuletust, sh kolm neist personaalsed¹.

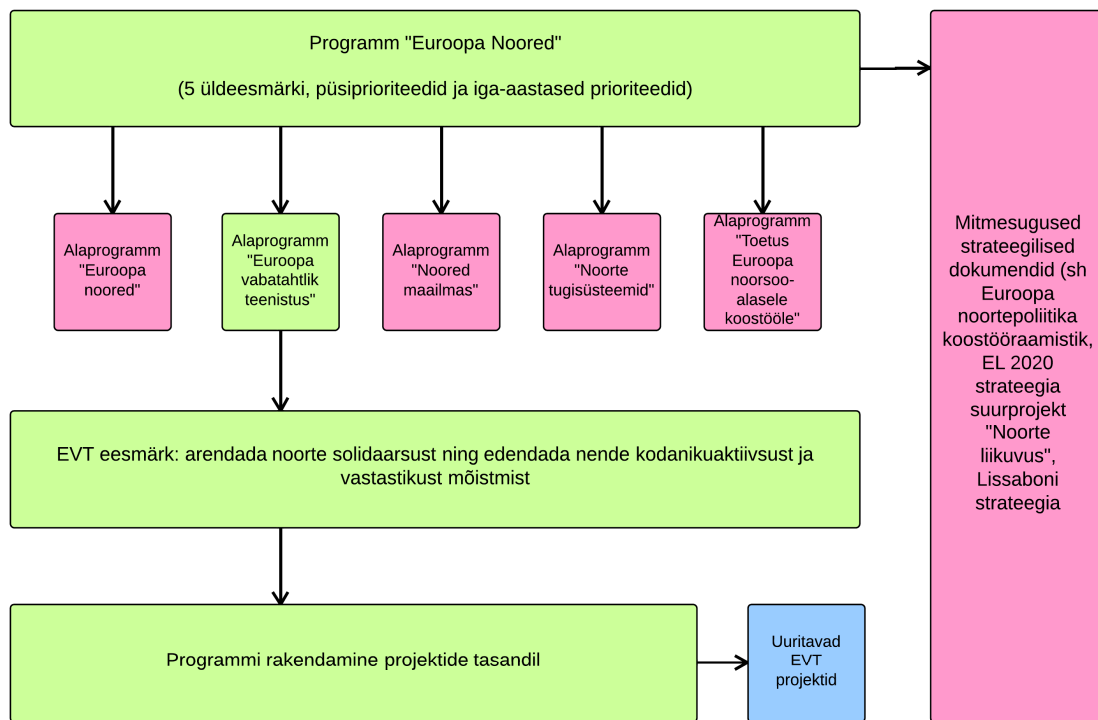
Peale vastuste saamist koostati uuringu tulemuste kohta raport, mille sisus ja struktuuris tellijaga eelnevalt kokku lepiti. Seejärel vaatas tellija raporti tööversiooni läbi, tegemaks vajalikke täiendusi ning korrekture, mis töö teostaja poolt sisse viidi.

¹ Töö teostaja ettepanek on, et edaspidi võiks kaaluda küsitluste väljasaatmist tellija (projektide rahastaja) poolt, suurendamaks saadavate vastuste hulka. Eelduslikult tunnevad projektides osalenud rahastaja ees suuremat kohusetunnet küsimustikele vastamiseks.

2. UURINGU TAUST

2.1. Euroopa Vabatahtlik Teenistus

Programm “Euroopa Noored” on Euroopa Liidu noortele suunatud kodanikuhariduse programm, milles osalejate pädevuste areng toimub läbi mitteformaalses keskkonnas toimuva õppetöö. Programmi ülesehitusest annab ülevaate joonis 2.

Joonis 2. Programmi “Euroopa Noored” alaprogramm “Euroopa vabatahtlik teenistus”

Programm toetab 2009. aastal vastu võetud Euroopa noortepoliitika koostööraamistikku, mis toob välja valdkondadeülese lähenemise noortevaldkonnale, luues rohkem ja võrdsemaid võimalusi kõigile noortele hariduses ja tööturul („töehõive dimensioon“) ning edendades kõigi noorte aktiivset kaasamist, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust („osaluse dimensioon“). Samuti annab programm panuse ELi 2020 strateegia juhtalगतuse „Noorte liikuvus“ toetamisse, mis asetab noored ELi päevapoliitika keskmesse, luues teadmiste, innovatsioonile, kõrgharidusele ja oskustele, kohanemisele ja loovusele, kaasavale tööturule ja ühiskonna aktiivsele kaasamisele põhineva majanduse.

Programmi “Euroopa Noored” üldeesmärkideks on:

- noorte kodanikuaktiivsuse edendamine ja eelkõige nende Euroopa kodanikuks kujunemise toetamine;
- noortes solidaarsuse arendamine ning sallivuse edendamine eelkõige ELi sotsiaalse sidususe tugevdamiseks;
- vastastikuse mõistmise soodustamine erinevate riikide noorte vahel;
- noorte tegevuste tugisüsteemide kvaliteedi parandamisele ja noortevaldkonnas tegutsevate kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse parandamisele kaasaaitamine;

- Euroopa koostöö edendamine noortevaldkonnas.

Programmil on püsivad ja iga-aastased prioriteedid. Püsiprioriteetideks on:

- Euroopa kodakondsus;
- noorte osalus;
- kultuuriline mitmekesisus;
- vähemate võimalustega noorte kaasamine.

Euroopa vabatahtlik teenistus on üks viiest alaprogrammist, mille eesmärgiks on arendada noorte solidaarsust ning edendada nende kodanikuaktiivsust ja vastastikust mõistmist. EVT tähendab noore vabatahtliku panustamist mõnesse mittetulunduslikku ja tasustamata üldkasulikku tegevusse väljaspool oma elukohariiki. Teenistuse kestuseks on üldjuhul 2-12 kuud.

Programmi “Euroopa Noored” kõiki alaprogramme rakendatakse erinevate projektide tasemel.

EVT projektid peavad lähtuma alljärgnevatest põhimõtetest:

- Euroopa vabatahtliku teenistuse harta põhimõtete järgmine, sh:
 - mitteformaalse hariduse ja kultuuridevahelise õppe mõõtmise arvestamine; vabatahtlikule konkreetse õppeplaani koostamine;
 - vabatahtliku ülesannete mittetulundusliku laadi kindlustamine ja vabatahtliku täistööajaga teenistuse tagamine;
 - kontakti saavutamine kogukonnaga;
- projekt peaks aitama tõsta vabatahtlike enesekindlust uute kogemuste, suhtumiste ja käitumistega kokku puutudes, omandada või arendada sotsiaalse, isikliku ja professionaalse arengu jaoks vajalikke pädevusi;
- lisaks peaks projekt tagama EVT „õppimisteenistuse” olemuse ehk pakkuma noortele mitteformaalse õppimise kogemust;
- projekt peaks suurendama noorte positiivset teadlikkust teistest kultuuridest, toetades samal ajal dialoogi ning kultuuridevahelisi kohtumisi teiste, erineva kultuuritausta ja kogemustega noortega. Samuti peaks see kaasa aitama eelarvamuste, rassismi ning kõigi tõrjutust põhjustavate suhtumiste välistamisele ning sellega võitlemisele, aidates samal ajal kaasa tolerantsuse arendamisele ning mitmekesisuse mõistmisele.

EVT projektid avaldavad seega ühest küljest mõju teenistuses viibivatele vabatahtlikele (pädevuste areng) ja teisest organisatsioonidele, milles nad vabatahtlikku tööd teevad (uued meetodid, üksteise mõistmine, silmaringi avardamine jms), samuti ka kohalikele kogukondadele.

2.2. Valim

Organisatsioonid

Valimisse kuulus kokku 17 erinevat organisatsiooni, mis olid eelnevalt uuringu tellija poolt defineeritud. Küsitluse esimeses etapis saadeti ankeet 14 organisatsioonile, kellest kolm jätsid erinevatel põhjustel küsimustikule vastamata. Teises etapis saadeti ankeet kokku 6 organisatsioonile, sh nendele, kes esimeses etapis vastanud ei olnud (vt lisa 1). Ankeetküsimustiku sihtgrupiks oli asutuste kogu personal. Kokku osaleb valimisse kuulunud organisatsioonide tegevustes u 4200 last, töötajaskonna suuruseks on ligikaudu 700 inimest.

Projektid

Valimisse kuulus 10 erinevat projekti (vt lisa 2). Suurem osa neist on kirjutatud mitme vabatahtliku ja vastuvõtva organisatsiooni jaoks. Seega on projektide arv väiksem kui vabatahtlike ja vastuvõtivate organisatsioonide oma. Samuti on kolm projekti nn jätkuprojektid, mistõttu on välja toodud eesmärgid ja oodatavad tulemused väga sarnased. Ka on rahastustootluse esitajad väga tihti ühed ja samad, kuigi vastuvõtavad organisatsioonid, milles vabatahtlikud tegutsevad, on erinevad.

Sarnased on ka projektide valdkonnad, milleks on enamasti teadlikkus Euroopast, noorte vaba aeg ja erivajadused [*disability*].

Kõikide projektide eesmärgid on küllaltki sarnased. Üldistavalt saab öelda, et ühest küljest on eesmärgiks suurendada vabatahtlike teadmisi ja oskusi, suurendada nende tolerantsust, mõistmist ja Euroopa väärtuste tundmist, teisest kaasata vähemate võimalustega noori, suurendada noorte aktiivsust ning osalust. Seega on enamjaolt projektide eesmärgid kaheks jagatavad: vabatahtlikule ning lastele/noortele suunatud.

Kuivõrd valdav enamus vabatahtlikest töötas lasteaias, on ka nende tegevused sarnased. Tegevustena saab välja tuua õpetajate toetamise nende tegevustes, lastega mängimise, erinevate ürituste korraldamise, ekskursioonide organiseerimise jmt.

Suurem osa projektide oodatavatest tulemustest on orienteeritud vabatahtlikele. Peamiselt on nendeks erinevate kompetentside areng. Kuna aga EVT on eeskätt suunatud noortele vabatahtlikele, on see ka mõistetav. Täiendavalt saab projektide mõju vaadelda lastele/noortele, organisatsioonile ja mõningail juhtudel ka kohalikule kogukonnale. Laste/noortega seotud mõjudest võib välja tuua silmaringi avardamise, enesekindluse ja – teadlikkuse kasvu, samuti suurenenud keeleoskuse. Organisatsiooni tasandi mõjudena võib nimetada uusi meetodeid, partnervõrgustikke ja vabatahtliku töö väärtustamise tõusu. Kogukonna puhul on mõjudeks noorsootöö tähtsuse kasv, rollimudelite teke ja noorte aktiivsuse kasv üldiselt, samuti teadlikkuse kasv “Euroopa Noorte” programmist.

Vabatahtlikud

Valimisse kuulus 20 noort vabatahtlikku, kes olid pärit 12 erinevast välisriigist. Vabatahtlikud olid vanuses 20-30 eluaastat.

3. UURINGU TULEMUSED

3.1. Respondentide taust

Kokku vastas küsitlusele 87 inimest. Kuivõrd uuringuga hõlmatud organisatsioon oli 17, ei ole sellise vastuste arvu juures võimalik iga asutuse kohta üldistusi teha, sest vastanute arv asutuse kohta jääb liiga väikseks. Seega on järeldused formuleeritud kõikide vastajate peale kokku.

Suurem osa vastanutest olid õpetajad (57 inimest, 66% respondentidest), samuti esines organisatsiooni juhte (12, 14%), abiõpetajaid (5, 6%) ning üks ringijuht. Lisaks olid 11 vastanut märkinud enda positsiooniks “muu” (kaks sotsiaalpedagoogi, kolm õppealajuhatajat, kolm kokka, asjaajaja, huvijuht ja direktori asetäitja). Ühe vastanu puhul ei olnud süsteemivea tõttu võimalik tema positsiooni tuvastada.

Kõige enam ollakse oma praegusel ametikohal töötanud 5-7 aastat (23 vastanut), enim on vastanud vanusevahemikus 25-44 eluaastat (54 vastanut) ning enamjaolt on nad kõrgharidusega (vt tabel 1).

Tabel 1. Vastanute ametialane staaž, vanus ja hariduse tase

Staaž					
-1 aasta	2-4 aastat	5-7 aastat	8-10 aastat	11-15 aastat	15+ aastat
12	19	23	7	8	18
14%	22%	26%	8%	9%	21%
Vanus					
-24 aastat	25-34 aastat	35-44 aastat	45-54 aastat	55-64 aastat	65+ aastat
6	23	31	18	9	0
7%	26%	36%	21%	10%	0
Kõrgeim lõpetatud hariduse tase					
Põhiharidus	Üldkeskharidus	Kutseharidus	Kõrgharidus	Magister	Doktor
1	8	9	44	24	1
1%	9%	10%	51%	28%	1%

82% vastanutest märkis emakeeleks eesti keele (71 inimest). 13% vastanutest (11 inimest) on emakeeleks vene, 5% inglise (4 inimest) keel. Võõrkeeltest vallatakse enim inglise keelt, piisavalt erialaseks suhtluseks ka vene, saksa ja soome keelt. Neli vastanut on lisaks märkinud, et oskavad läti, ukraina, rootsi või norra keelt.

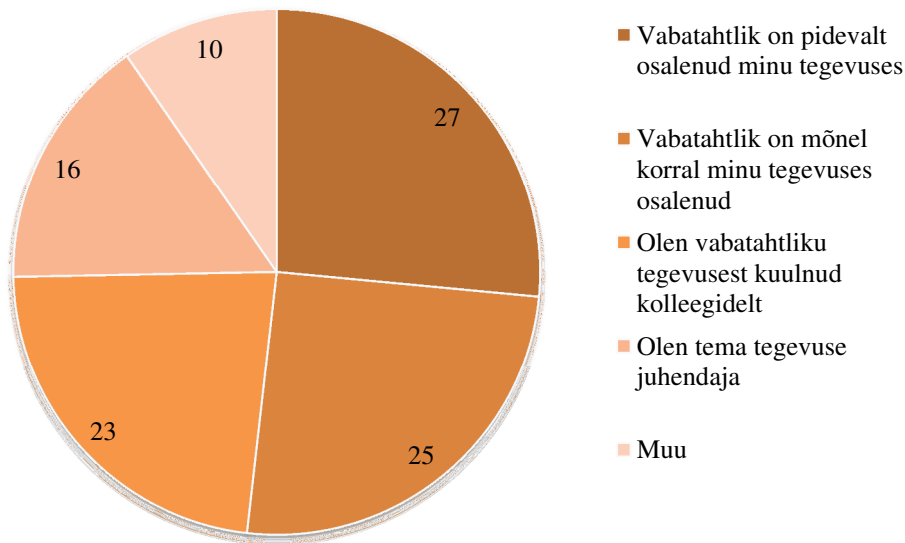
14 vastanut tegeleb vabatahtliku tööga pidevalt, 35 on vabatahtlikku tööd teinud mõnel korral ning 38 ei ole üldse vabatahtlikku tööd teinud.

83 vastanut olid kursis, et nende organisatsioonis tegutses välismaalt pärit vabatahtlik, 4 ei olnud. Seega on edasistes vastustes arvesse võetud 83 inimese arvamust.

3.2. Töötajatega seotud küsimused

Suurem osa vastanutest on organisatsioonis tegutseva või viimati tegutsenud välisvabatahtlikuga otse kokku puutunud, olles tema tegevuse juhendaja või on vabatahtlik osalenud tema töös laste ja/või noortega (vt joonis 3). Paaegu veerand vastanutest (23%) on aga vabatahtliku tegevusest kuulnud kolleegidelt. Vastusevariant “muu” tähistab teisi

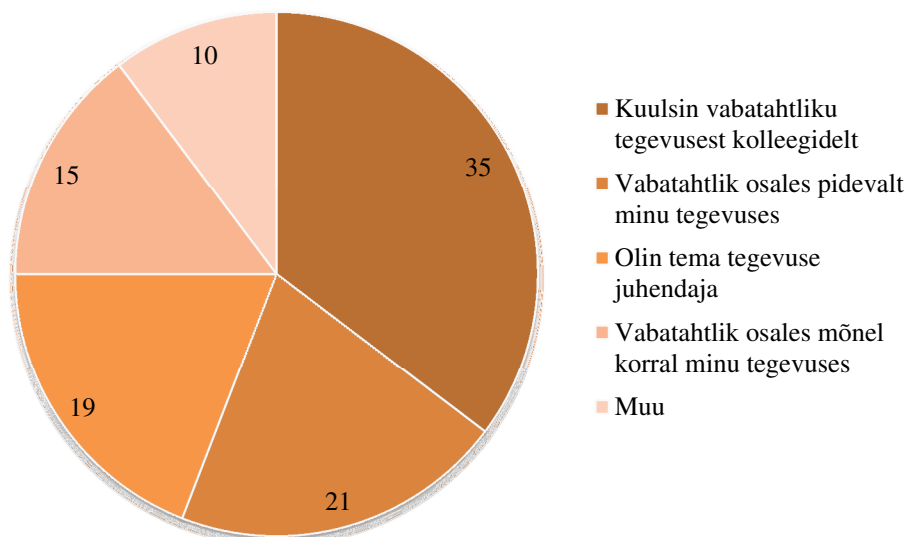
vabatahtlikuga kokku puutumise vorme (niisama suhtlust, koos sportimist, üldist asjaajamist jmt).

Joonis 3. Vastanute kokkupuude välisvabatahtlikuga (%)

Ka varasemalt on valimisse kuulunud organisatsioonides reeglina vabatahtlikke tegutsenud. Vastanutest 64% on sedastanud, et organisatsioonis on varasemalt olnud mitmeid vabatahtlikke, 18% aga, et organisatsioonis on olnud varasemalt üks vabatahtlik. 10% vastanutest ei osanud öelda, kas varasemalt on asutuses vabatahtlikke olnud ning vaid 8% hinnangul ei ole organisatsioonis varasemalt vabatahtlikke tegutsenud.

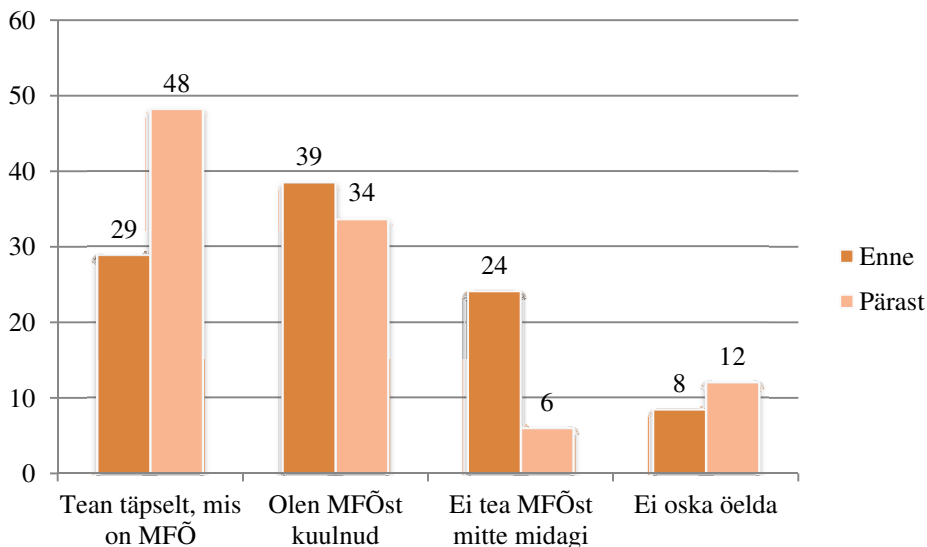
40% vastanutest on organisatsioonis varasemalt tegutsenud vabatahtlikuga tihedalt kokku puutunud – 40% neist oli kas tegevuse juhendaja või osales vabatahtlik pidevalt nende töös (vt joonis 4)². 15% juhtudest osales vabatahtlik mõnes tegevuses ja 35% kuuldi tema tegevusest kolleegidelt.

Joonis 4. Vastanute kokkupuude organisatsioonis varasemalt tegutsenud vabatahtlikega (%)

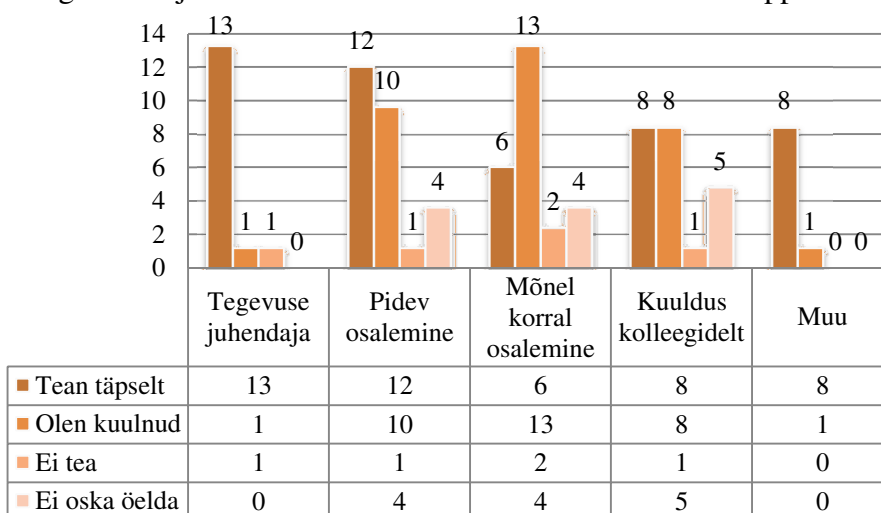
² Antud küsimusele said vastata need, kes olid teadlikud, et nende organisatsioonis on ka varasemalt vabatahtlikke tegutsenud (68 vastanut).

Välisvabatahtliku tegevuse tulemusena on märkimisväärselt suurenenud nende osakaal, kes teavad täpselt, mis on mitteformaalne õpe (MFÕ). Enne välisvabatahtliku tulekut organisatsiooni väitis 29% vastanutest, et teavad täpselt, millega on tegemist, peale tema tegevuse lõppu andis sellise vastuse 48%³. Samuti on vähenenud nende osakaal, kes väitsid, et ei tea mitteformaalsest õppest midagi, samas on veidi suurenenud nende arv, kes vastasid “ei oska öelda” (vt joonis 5).

Joonis 5. Vastanute teadmised MFÕst (%)

Kõrvutades omavahel vastanute kokkupuudet välisvabatahtlikuga (küsimus nr 9 “Milline on Teie kokkupuude organisatsioonis tegutseva või viimati tegutsenud välismaalt pärit vabatahtlikuga?”) ja nende teadmisi mitteformaalsest õppest peale teenistust (vt joonis 6), võib väita, et enamasti on MFÕ olemusest teadlikumad need vastanud, kes olid kas vabatahtliku tegevuse juhendajad või kelle tegevustes ta pidevalt osales. Samuti ilmneb, et vabatahtliku mõnel korral vastanute tegevustes osalemine on kõige sagedamini tinginud vastuse “Olen mitteformaalsest õppest kuulnud”. Seega saab väita, et tihedam kokkupuude välisvabatahtlikuga on mõjutanud vastanute teadmisi mitteformaalsest õppest.

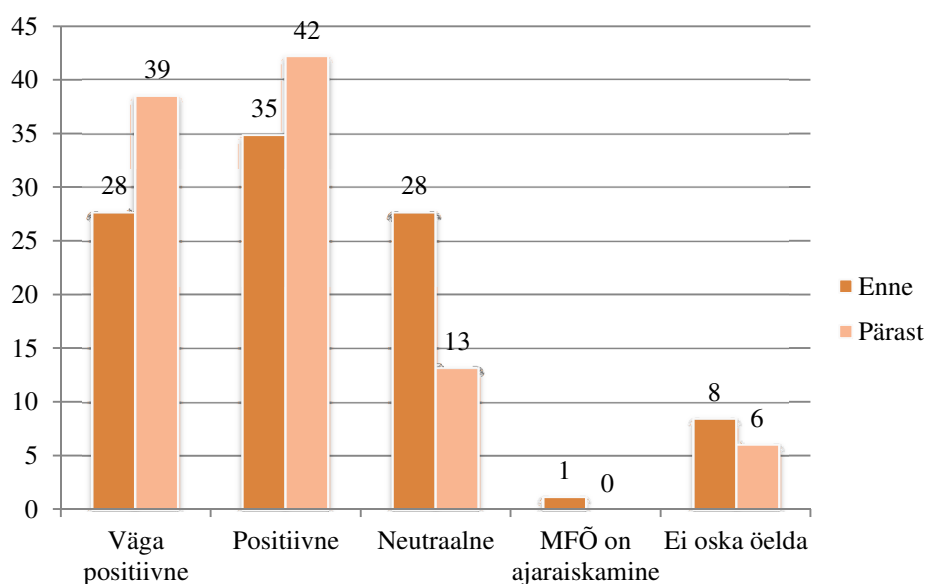

Joonis 6. Vastanute teadmised MFÕst võrrelduna nende kokkupuutega välisvabatahtlikuga (%)

³ Tegemist on tagantjärele (peale vabatahtliku lahkumist) antud hinnangutega.

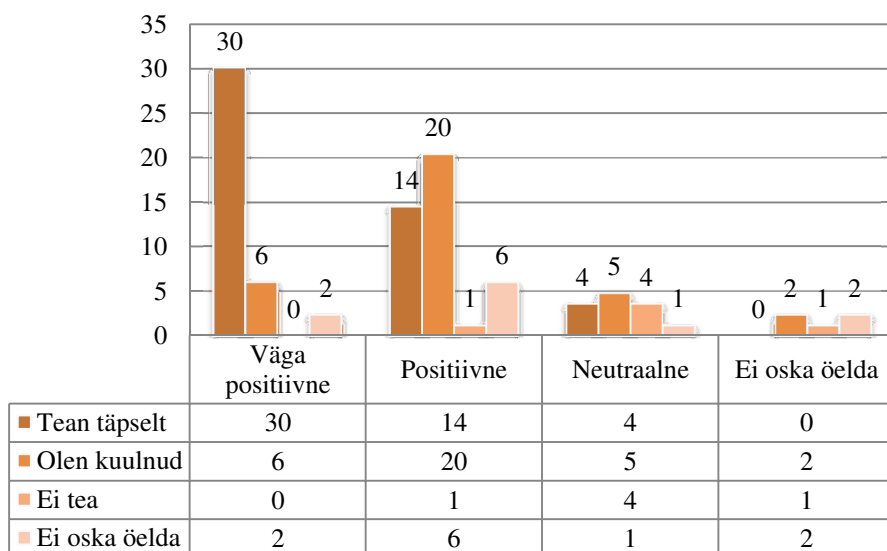
Positiivset muutust võib täheldada vastanute suhtumises mitteformaalsesse õppesse (vt joonis 7). Respondentidelt küsiti, milline oli nende suhtumine mitteformaalsesse õppesse enne ja pärast välismaalt pärit vabatahtliku tegevust nende organisatsioonis. Peale välisvabatahtliku tegevust organisatsioonis suurenes nende arv 11% (9 vastanut) võrra, kes märkisid oma suhtumise väga positiivseks, ühtlasi vähenes neutraalse suhtumisega vastanute arv 15% võrra. Mitte keegi ei arvanud, et mitteformaalsest õppest pole eriti kasu ning vaid üks inimene arvas enne välisvabatahtliku tulekut organisatsiooni, et see on ajaraiskamine.

Mõni üksik on oma vastust ka põhjendanud. Põhjendused viitavad eeskätt positiivsele suhtumisele: välisvabatahtlik on toonud värskendust, kolleeg rääkis hästi, vabatahtlik oli tore jms. Need vastused on pigem seotud vabatahtliku töö ja isiku kui mitteformaalse õppega.

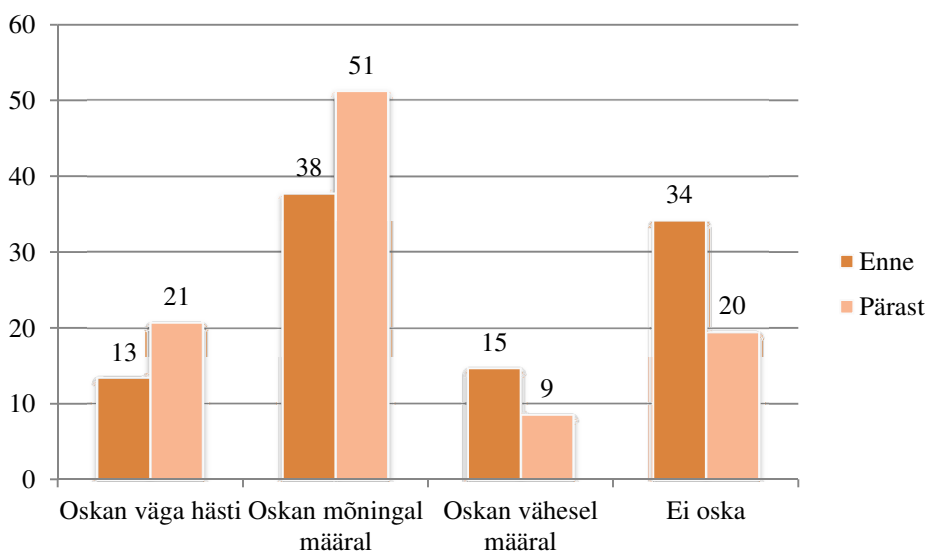
Joonis 7. Vastanute suhtumine MFÕsse (%)

Kõrvutades omavahel vastanute teadmisi mitteformaalsest õppest (küsimus nr 13 “Millised on Teie teadised mitteformaalsest õppest peale välismaalt pärit vabatahtliku tegevust organisatsioonis?”) ja nende suhtumist MFÕsse peale teenistust (vt joonis 8), võib väita, et enamasti on nende suhtumine, kes väidavad end teadvat, mis MFÕ on, positiivsem. Seega saab väita, et suuremad teadmised tagavad üldjuhul ka positiivsema suhtumise.

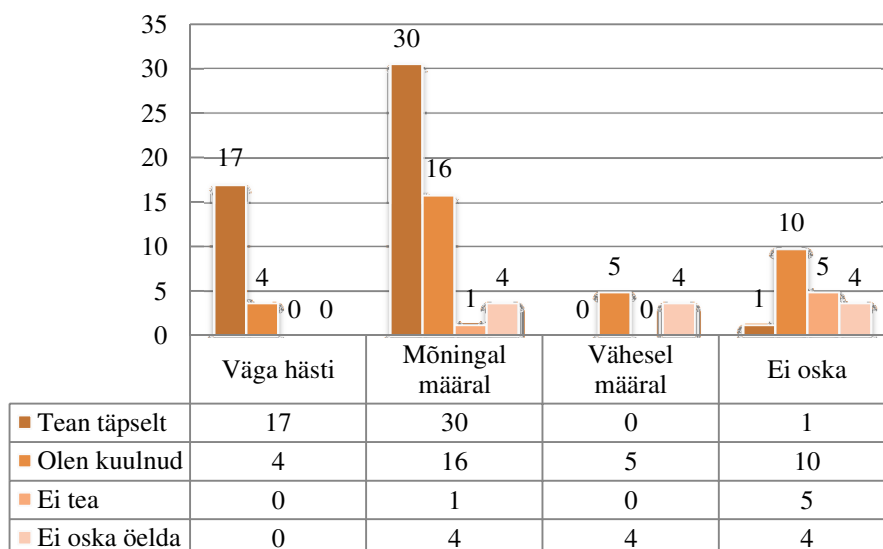
Joonis 8. Vastanute teadmised MFÕst võrrelduna nende suhtumisega sellesse (%)

Võrreldes vastanute hinnanguid nende oskuse kohta mitteformaalse õppe läbiviimiseks, võib öelda, et pärast välisvabatahtliku tegevust organisatsioonis on suurenenud nii nende arv, kes hindavad oma oskust väga heaks, kui ka nende, kes väidavad, et oskavad MFÕd läbi viia mõningal määral (vt joonis 9). 6% võrra (6 inimest) on suurenenud nende osakaal, kes peavad oma oskusi mitteformaalse õppe läbiviimiseks väga heaks, ja 13% nende, kes arvavad end mõningal määral MFÕd läbi viia oskavat. Ühtlasi on vähenenud vähesel määral ja mitteoskajate arvud.

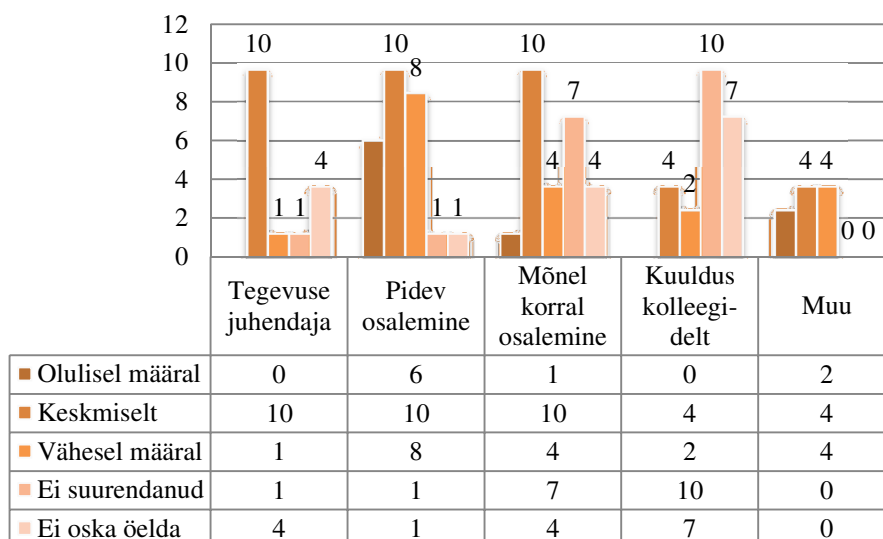
Joonis 9. Vastanute oskus MFÕd läbi viia (%)

Kõrvutades omavahel vastanute teadmisi mitteformaalsest õppes (küsimus nr 13 “Millised on Teie teadmised mitteformaalsest õppes peale välismaalt pärit vabatahtliku tegevust organisatsioonis?”) ja nende oskust viia läbi MFÕd peale kokkupuudet välisvabatahtlikuga (vt joonis 10), võib väita, et enamasti on suurema teadlikkusega vastanute oskused MFÕ läbiviimiseks suuremad, mis on ka loogiline. Samas hinnatakse oma oskusi MFÕ läbiviimiseks mõnevõrra madalamaks kui teadmisi (suurem osa, kes vastasid, et teavad täpselt, mis MFÕ on, leidsid, et oskavad seda läbi viia mõningal määral).

Joonis 10. Vastanute teadmised MFÖst võrrelduna nende oskusega seda läbi viia (%)⁴

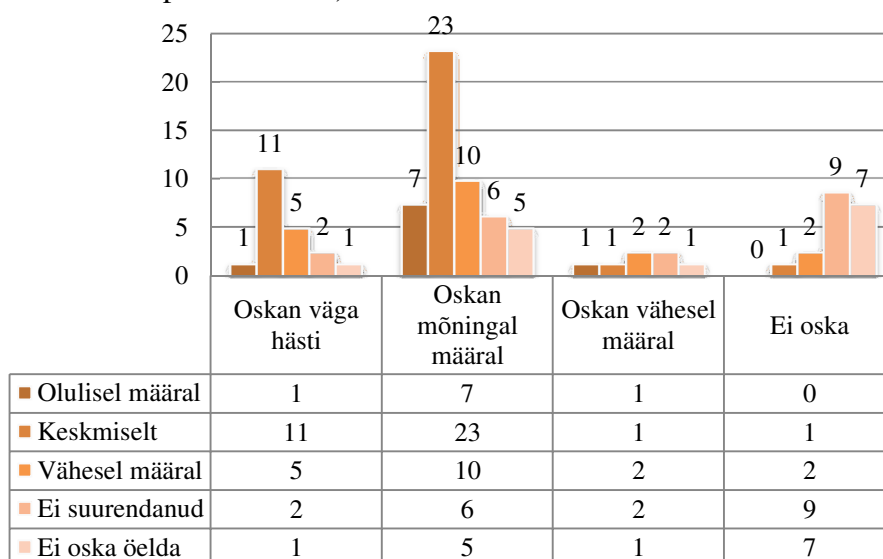
46% vastanutest (38 inimest) ütles, et välisvabatahtliku tegevus on suurendanud nende teadlikkust uutest (aktiiv-, interaktiiv) õpimeetoditest olulisel määral või keskmiselt. Vähesel määral arvas oma teadlikkust olevat suurenenud 19% (16 inimest), üldse mitte samuti 19% ning hinnangut anda ei osanud 16% (13 inimest). Kõrvutades omavahel vastanute kokkupuudet välisvabatahtlikuga (küsimus nr 9 “Milline on Teie kokkupuude organisatsioonis tegutseva või viimati tegutsenud välismaalt pärit vabatahtlikuga?”) ja nende teadlikkuse suurenemist uutest õpimeetoditest (vt joonis 11), saab väita, et mingit kindlat mustrit ei eksisteeri. Olulisel määral on arvanud oma teadlikkust uutest õpimeetoditest suurenenud 6% nendest, kelle tegevuses välisvabatahtlik pidevalt osales, samas on keskmiselt suurenenud teadlikkust märkinud nii vabatahtliku tegevuse juhendajad kui ka need, kelle tegevuses vabatahtlik vaid mõnel korral osales. Seega võib järeldada, et vabatahtlikuga kokkupuute intensiivsusel ei ole otsest mõju teadlikkuse kasvule uutest õpimeetoditest.

Joonis 11. Vastanute teadlikkus uutest õpimeetoditest võrrelduna nende kokkupuutega välisvabatahtlikuga (%)

⁴ Vastusevariandid “Väga hästi”, “Mõningal määral”, “Vähesel määral” ja “Ei oska” viitavad oskusele MFÖd läbi viia.

Kõrvutades omavahel vastanute teadlikkust uutest õpimeetoditest (küsimus nr 18 “Kas Teie organisatsioonis töötava välismaalt pärit vabatahtliku tegevus on suurendanud Teie teadlikkust uutest õpimeetoditest?”) nende oskusega viia läbi MFÕd (vt joonis 12), on näha, et teadlikkus uutest õpimeetoditest on suurenenud keskmiselt, samuti vastanute oskus MFÕd läbi viia. Küsimuste kombinatsioonile tuginedes ei saa aga kindlalt väita, et oskus MFÕd läbi viia suurendab ka teadlikkust uutest õpimeetoditest või vastupidi, kuna küsimuste püstitus testis esmajoonel vabatahtliku tegevuse mõju kummalegi (oskus MFÕd läbi viia ja teadlikkuse kasv uutest õpimeetoditest) eraldi.

Joonis 12. Vastanute teadlikkus uutest õpimeetoditest võrrelduna nende oskusega viia läbi MFÕd (%)

Uutest õpimeetoditest on nimetatud erinevaid mänge, eriti on rõhutatud keeleõpet (vt tabel 2). Samuti märgiti, et vabatahtliku tegevus aitas meelde tuletada juba ununenud meetodeid. Oluliseks peeti ka võimalust võrrelda olemasolevaid meetodeid teiste riikide omadega.

Tabel 2. Uued õpimeetodid

Valdkond	Meetodid
Mängud	Erinevaid teistest riikidest pärit ring- ja laulumängud
Keeleõpe	Artigali meetod
	Rollimäng võõrkeeletundides
	Iseseisev keeleõpe
	Rühmategevused inglise keeles
	Keelekümblus
	Aktiivkeeleõpe
Mittesugused tegevused	Erinevad käelised tegevused
	Rühmatöö, õuesõpe
	Erinevad üritused
	Õppimine läbi otsese tegevuse (nt küpsetamine)
	Näidendid
	Sportlike tegevuste seostamine igapäevatööga
	Vaatlemine

Fookusgrupi intervjuudes organisatsioonide esindajatega⁵ toodi välja, et palju uusi meetodeid vabatahtliku tegevuse tulemusena ei saadud, pigem kinnistusid nii mõnedki juba ununenud lähenemised. Küll aga mainiti kõigi osalejate poolt, et palju mängiti, viidi läbi käelisi tegevusi (nt söögitegemine – *“Kolmeaastase jaoks on suur oskus muna vastu kausi äärt katki lüüa”*), katseid (*“Ehitati rakett, mis suutis lennata 10 m kõrgusele”*) ning tehti käsitööd (*“Peaaegu igal nädalal toimus meisterdatud esemete näitus”*). Olulisena märgiti veel, et paljude tegevustega jätkati ka peale vabatahtliku lahkumist.

Välisvabatahtliku tegevuse tulemusena on enamusel vastanutest tekkinud soov arendada oma võõrkeelteoskust (86%, 71 inimest), samuti on märkimisväärselt suurenenud soov suurendada oma kultuuriteadlikkust (83%). Ülejäänud pädevuste osas on välisvabatahtliku mõju olnud veidi tagasihoidlikum, kuigi enam kui poolte vastanute puhul on tema tegevus tekitanud soovi oma pädevuste arendamiseks (vt tabel 3).

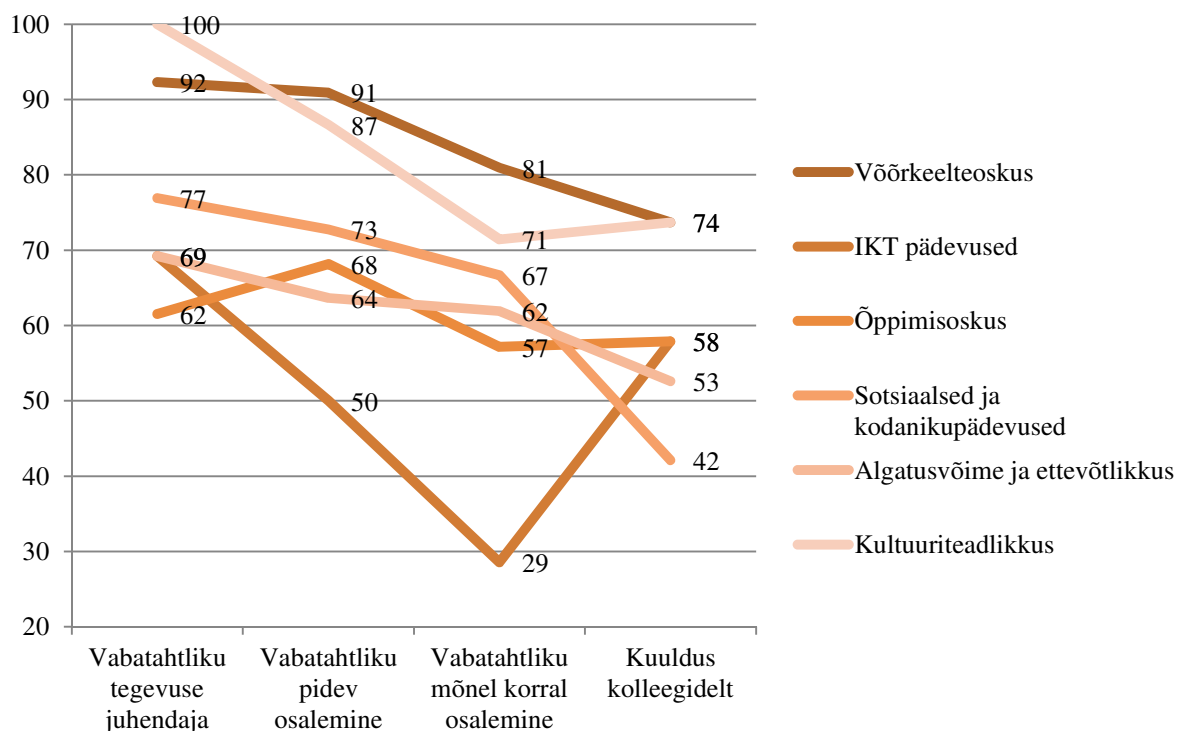
Tabel 3. Vastanute soov oma pädevuste arendamiseks välisvabatahtliku tegevuse tulemusena (%)

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Arendada oma võõrkeelteoskust	57	29	8	4	2
Suurendada oma kultuuriteadlikkust	47	36	12	2	2
Suurendada oma algatusvõimet ja arendada ettevõtlikkust	28	37	17	11	7
Arendada oma õppimisoskust	25	40	16	10	10
Arendada oma sotsiaalseid ja kodanikupädevusi	24	43	19	6	7
Arendada oma infotehnoloogia alaseid pädevusi	19	33	19	23	6

Vaadeldes, milliseid pädevusi soovivad enim arendada vabatahtlikuga erineva sagedusega kokku puutunud inimesed (vt joonis 13)⁶, saab väita, et keskmiselt on kõikide gruppide vastused sarnased tabelis 3 toodule. Enim soovitakse arendada oma võõrkeelteoskust ja suurendada kultuuriteadlikkust. Küll aga võib valdavalt täheldada seost vabatahtlikuga kokkupuutumise sageduse ja pädevuste arendamise soovi vahel – mida tihedamalt ollakse kokkupuutes olnud, seda sagedamini on märgitud, et tahetakse pädevusi arendada. Seos ei kehti õppimisoskuse puhul, samuti esineb kõikumisi infotehnoloogiaalaste pädevuste osas. Siinkohal võib aga eeldada, et need kaks pädevust ei ole niivõrd otseselt vabatahtliku tegevusega seotud, mistõttu ei mängi kokkupuude ka arendamissoovis olulist rolli.

⁵ Kokku saadi seitsme erineva organisatsiooni arvamused, mis oma sisult olid sarnased.

⁶ Omavahel võrreldi küsimusi nr 9 “Milline on Teie kokkupuude organisatsiooni tegutseva või viimati tegutsenud välismaalt pärit vabatahtlikuga?” ja nr 20 “Välismaalt pärit vabatahtliku tegevus organisatsioonis on tekitanud minus soovi...”. Arvesse võeti vastused kategooriates “Kindlasti” ja “Teataval määral”.

Joonis 13. Vastanute soov oma pädevuste arendamiseks võrrelduna nende kokkupuutega välisvabatahtlikuga (%)

Üldiselt võib öelda, et välisvabatahtlikul oli vastanutele nende endi hinnangul mitmeid erinevaid mõjusid (vt tabel 4). Enim on vabatahtliku tegevus mõjutanud vastanute hinnanguid Euroopa mitmekesisuse (71%), võõrkeelt rääkivate inimestega suhtlemise (67%), enesearengu (61%) meeskonnatöö (57%) ja uute olukordade (60%) osas.

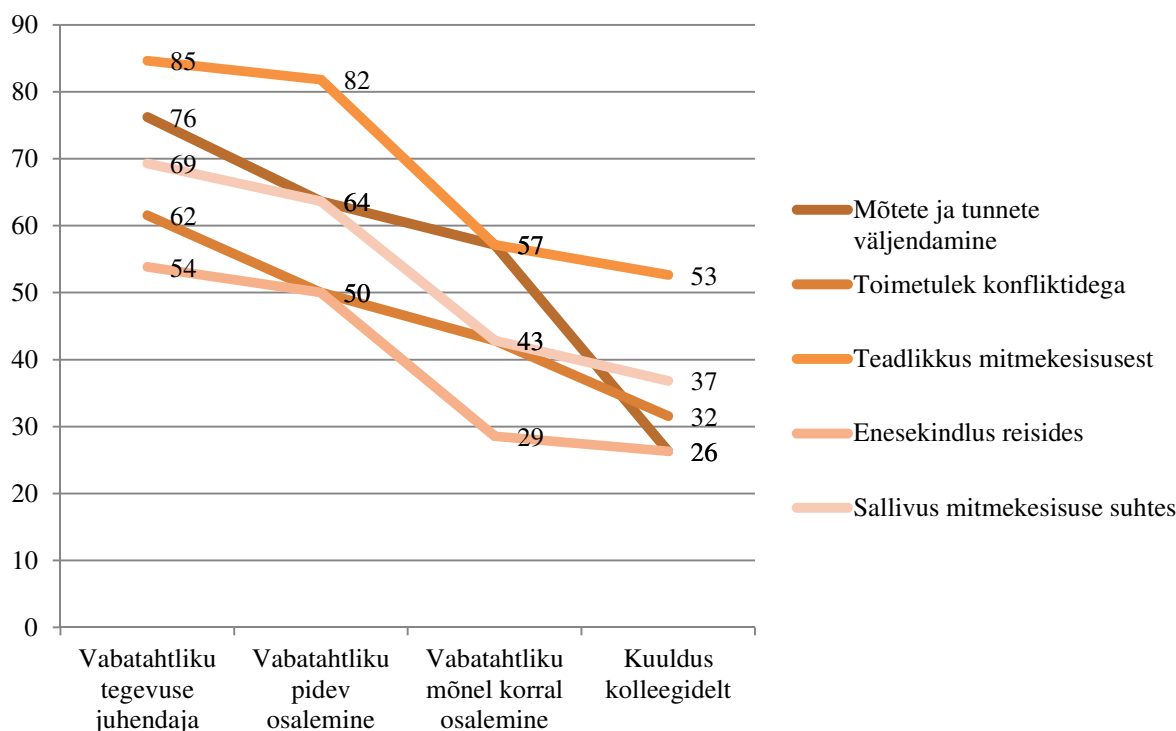
Üsna paljud on ka väitnud, et ei oska ühes või teises aspektis mõju hinnata, näiteks uutes olukordades toimetulek (23% vastanutest ei oska öelda, kas vabatahtliku tegevus on seda kuidagi mõjutanud), konfliktidega toimetulek (27%), õppetegevuse kavandamine (22%), sallivus Euroopa mitmekesisuse suhtes (25%) ning enese analüüsimine (24%).

Tabel 4. Välisvabatahtliku tegevuse mõju vastanutele nende hinnangul (%)

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Olen Euroopa mitmekesisuse suhtes teadlikum kui varem	41	30	20	4	5
Suudan suhelda inimestega, kes räägivad võõrkeeli	37	30	20	2	10
Olen Euroopa mitmekesisuse suhtes muutunud sallivamaks	34	19	16	5	25
Minu huvi enesearengu vastu on suurenenud	33	28	14	5	20
Suudan uutes olukordades paremini toime tulla	30	30	13	4	23
Arvan, et tunneksin end teistes riikides reisisid enesekindlamalt	30	23	22	12	13
Suudan paremini meeskonnatööd teha	29	30	17	6	18
Suudan ennast paremini analüüsida	28	22	17	10	24

Suudan paremini oma mõtteid ja tundeid väljendada	20	36	16	7	20
Suudan konfliktidega paremini toime tulla	20	28	13	12	27
Suudan oma õppetegevust paremini kavandada	16	23	25	14	22

Sarnaselt vabatahtlikuga tihedamalt kokku puutunute suuremale soovile oma pädevuste arendamiseks eksisteerib seos ka kokkupuute ning vabatahtliku tegevuse mõju vahel⁷. Võib väita, et mida enam ollakse välisvabatahtlikuga kokku puutunud, seda suurem on olnud tema mõju vastanutele. Selge seos on viies valdkonnas (vt joonis 14), ülejäänud tabelis 4 märgitud teemade osas pole see nii ühene – näiteks tulevad uutes olukordades paremini toime need, kelle tegevustes vabatahtlik pidevalt osales, mitte tema tegevuse juhendajad.

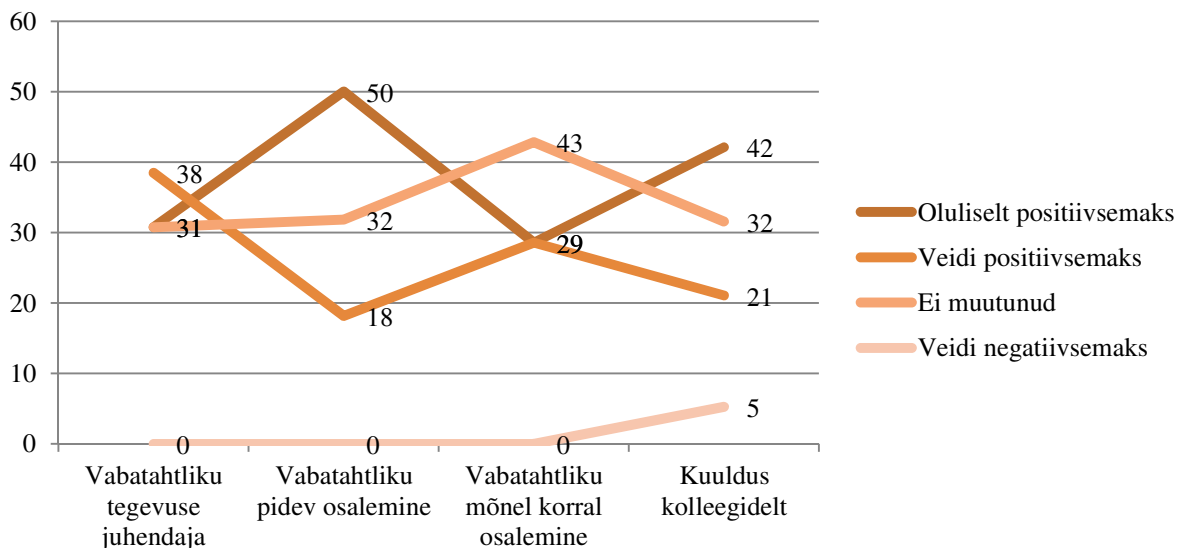

Joonis 14. Välisvabatahtliku tegevuse mõju vastanutele võrrelduna nende kokkupuutega välisvabatahtlikuga (%)

Kokkupuute välismaalt pärit vabatahtlikuga on vastanute hinnangul nende suhtumist vabatahtlikkusse töösse positiivselt mõjutanud. 42% vastajatest arvas (35 inimest), et välisvabatahtliku tegevus on nende suhtumist oluliselt positiivsemaks muutnud, 24% aga (20 inimest), et veidi positiivsemaks. Neutraalseid vastuseid (33%) on põhjendatud asjaoluga, et suhtumine on ka varasemalt positiivne olnud. Vaid ühe vastaja suhtumine muutus veidi negatiivsemaks.

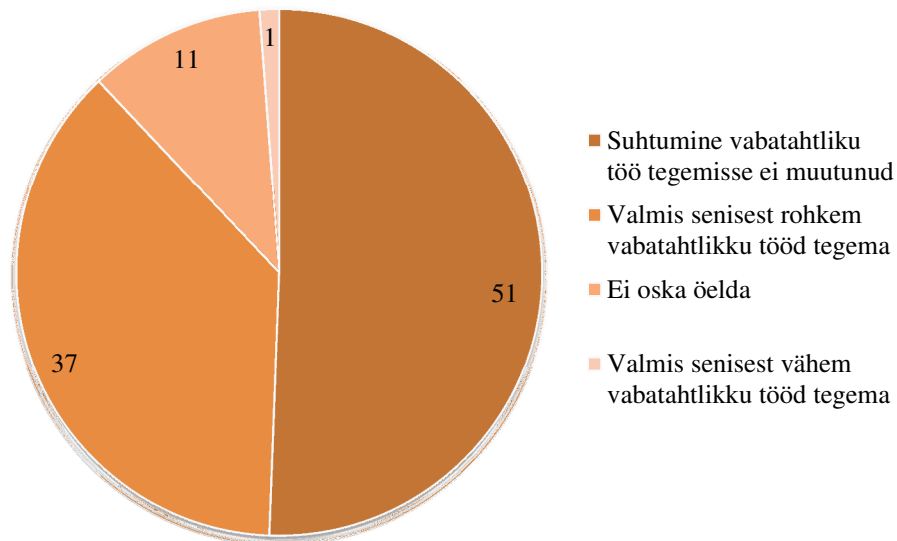
Kõrvutades omavahel vastanute vabatahtlikuga kokkupuute tihedust ja nende suhtumise muutust (vt joonis 15), võib täheldada, et kõige sagedamini muutus suhtumine oluliselt positiivsemaks neil vastanuil, kelle tegevustes vabatahtlik pidevalt osales.

⁷ Omavahel võrreldi küsimusi nr 9 “Milline on Teie kokkupuute organisatsioonis tegutseva või viimati tegutsenud välismaalt pärit vabatahtlikuga?” ja nr 21 “Välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse tulemusena olen märganud, et...”.Arvesse võeti vastused kategooriates “Kindlasti” ja “Teataval määral”.

Joonis 15. Vastanute suhtumine vabatahtlikusse töösse võrrelduna nende kokkupuutega välisvabatahtlikuga (%)

Vastanutelt küsiti, kas kokkupuude välisvabatahtlikuga on muutnud nende enda vabatahtlikuna tegutsemist. Vastanud hindavad, et on tänu välisvabatahtliku tegevusele valmis senisest enam vabatahtlikku tööd tegema (vt joonis 16). Samas ilmneb, et hoolimata valmisolekust senisest rohkem vabatahtlikku tööd teha, ei ole seda sageli tehtud (37% vastanutest väitis, et on valmis seda senisest rohkem tegema, vaid 12% aga möönis järgmise küsimuse puhul, et on seda ka reaalset teinud).

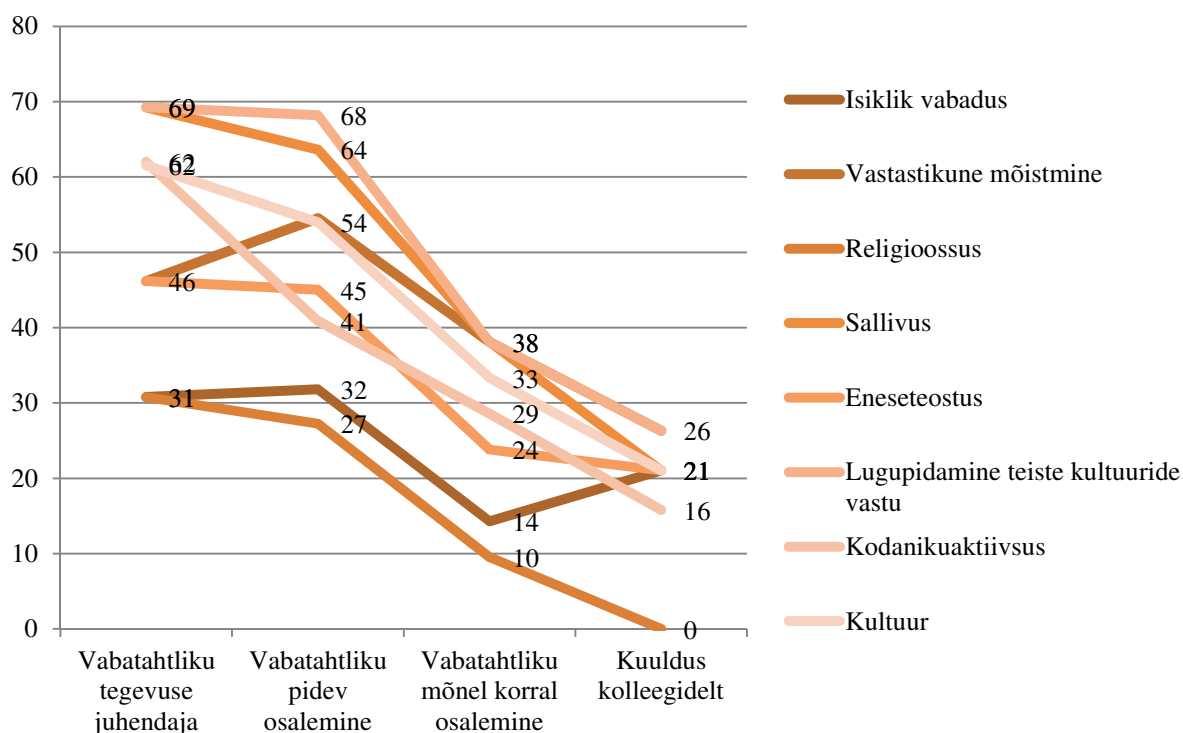
Joonis 16. Välisvabatahtliku tegevuse mõju suhtumisele vabatahtliku töö tegemisse (%)

Vaadeldes välisvabatahtliku mõju vastanute väärtustele, võib väita, et laias plaanis jagunevad vastused kaheks – väärtus muutus rohkem oluliseks või suhtumine ei muutunud (vt tabel 5). Enim on väärtuse olulisuse tõusu märgata lugupidamises teiste kultuuride vastu (53%, 44 inimest), sallivuses (48%, 40 inimest), kultuuris (46%, 38 inimest) ja vastastikusel mõistmises (43%, 36 inimest).

Tabel 5. Välisvabatahtliku tegevuse mõju vastanute väärtustele (%)

	Rohkem oluliseks	Suhtumine ei muutunud	Vähem oluliseks	Ei oska öelda
Lugupidamine teiste kultuuride vastu	53	40	1	6
Sallivus	48	41	2	8
Kultuur	46	40	2	12
Vastastikune mõistmine	43	42	6	8
Kodanikuaktiivsus	39	46	4	12
Eneseteostus	36	47	5	12
Isiklik vabadus	29	51	4	17
Religioossus	16	69	5	11

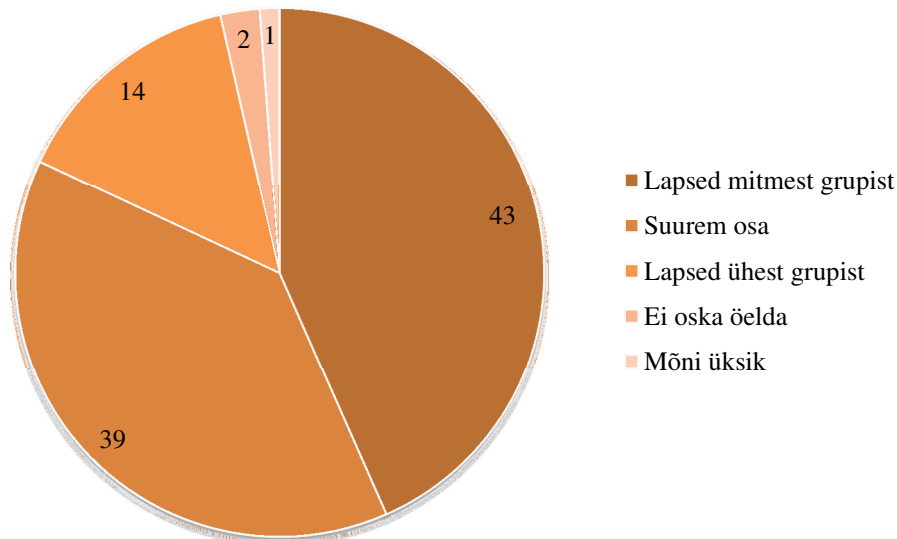
Tendents, mille kohaselt on välisvabatahtliku tegevus enam mõjutanud neid, kes temaga tihedamalt kokku puutusid, kehtib ka väärtuste puhul (vt joonis 17). Rohkemal või vähemal määral on vabatahtliku juhendajate väärtused muutunud rohkem oluliseks, kui teiste gruppide puhul.

Joonis 17. Välisvabatahtliku tegevuse mõju vastanute väärtustele võrrelduna nende kokkupuutega välisvabatahtlikuga (%)

3.3. Laste ja noortega seotud küsimused

Hinnanguid laste ja noorte kohta andsid ankeetküsitlusele vastanud õpetajad. Vastanutest 43% hinnangul (36 inimest) puutusid vabatahtlikuga kokku lapsed mitmest grupist, 39% hinnangul (32 inimest) suurem osa lastest (vt joonis 18). Seega on välisvabatahtliku mõju hindamine lastele ja noortele asjakohane.

Joonis 18. Laste ja noorte kokkupuude välisvabatahtlikuga (%)

Vastanutest 90% hinnangul (75 inimest) oli välismaalt pärit vabatahtlikul mõju laste ja noorte arengule, mis ilmnis peamiselt laste silmaringi avardamises, keeleõppes, kultuuri tutvustamises jms (vt tabel 6).

Tabel 6. Välisvabatahtliku mõju laste ja noorte arengule

Kindlus, et Eesti on tore koht, kuhu välismaalased soovivad tulla
Julgus valikuid teha ja sihte seada
Kogemus, kuidas suhelda teisest keelekeskkonnast ja riigist pärit inimesega, kellega esialgu ei ole ühist keelt peale kehakeele
Soov keelt õppida, saada teadmisi erinevatest maadest, kommetest ja toitudest
Positiivne eeskuju
Meisterdamis- ja küpsetamisoskused
Silmaringi avardumine, sh keele- ja kultuurialane
Võime mõista erinevusi

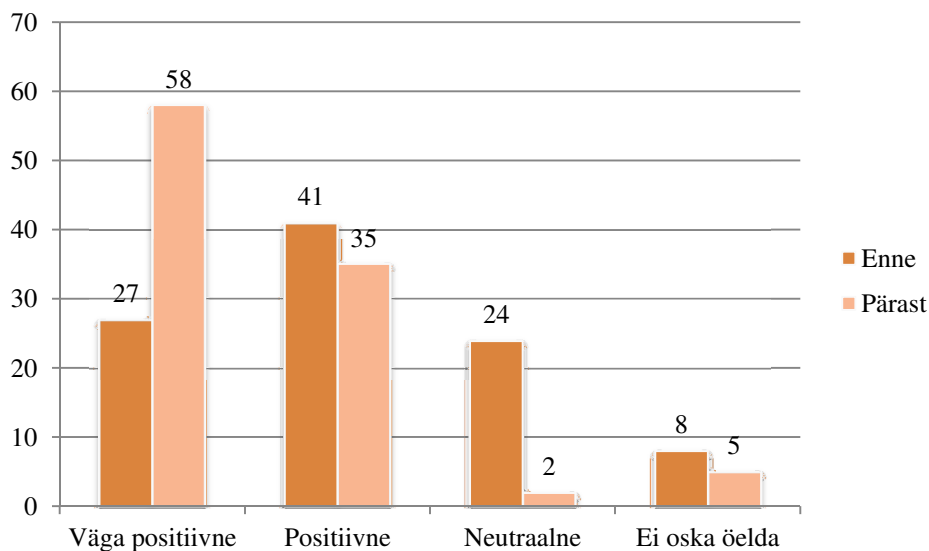
Fookusgrupi intervjuudes toodi välja, et vabatahtliku positiivne mõju seisnes laste avatuse suurendamises (*“Kuivõrd lähenemine ei olnud nii akadeemiline, vaid vaba aja tegevusi pakkuv, siis suhtlusqualiteet paranes, eriti võis seda täheldada autistlike laste puhul”*). Õpetajate arvates oli inspireeriv, et keegi välismaalt tahab Eestisse tulla ning õpib ära siinse keele (*“Vabatahtlik oskas kuidagi eriti hästi Eesti ilu näha, pannes seega ka õpetajad ennast ja oma maad rohkem austama”*).

Ühtlasi leiti positiivne olevat, et sageli ei piirdunud vabatahtliku tegevus vaid tööajaga, vaid tegeleti lastega ka väljaspool seda, näiteks käidi koos kinos. Samuti oli neil võimalus kellegagi pikemalt rääkida, saada tavapärasest enam tähelepanu.

Mitmel korral nimetati ka laste maailmapildi avardumist, huvi tekkimist uue kultuuri, keele ja traditsioonide vastu (*“Õpetaja võib ju rääkida, et Aafrikas on kogu aeg suvi, näha aga oma silmaga meest, kes elus esimest korda kelgutab, on hoopis teine asi”*).

Laste ja noorte suhtumine välismaalt pärit vabatahtlikkusse oli vastanute hinnangul enamjaolt positiivne teenistuse algul, muutudes oluliselt positiivsemaks selle lõpul (vt joonis 19).

Negatiivset või väga negatiivset suhtumist ei täheldatud teenistuse algul ega ka lõpul. Selgelt eristub ka seos – mida suurem osa lastest oli vabatahtlikuga kokku puutunud, seda positiivsemaks hindasid vastanud nende suhtumist temasse. Näiteks hinnati 75% juhtudest (24 inimest) suhtumist väga positiivseks, kui vabatahtlikuga oli kokku puutunud suurem osa organisatsiooni lastest, 64% aga siis, kui vabatahtlikuga puutusid kokku lapsed mitmest rühmast. Vähemate kokkupuudete korral hinnati suhtumist kas positiivseks või neutraalseks.

Joonis 19. Laste ja noorte suhtumine vabatahtlikusse (%)

Välisvabatahtliku kaasamisest said lapsed ja noored vastanute hinnangul mitmesugust lisandväärtust (vt tabel 7). Enim on mainitud silmaringi laiendamist, tolerantsuse kasvu ja keele- ning suhtlusoskuse arengut.

Tabel 7. Välisvabatahtliku kaasamisest saadud lisandväärtus lastele ja noortele

Valdkond	Näited
Suhtlemine	Oskus suhelda teist keelt kõneleva inimesega
	Arusaam, et suhelda on tore ning lisaks kõnele saab suhelda ka pilkude ja kehakeele abil
	Võõrkeele areng, julgus suhelda inimesega, kellest on keelebarjääri tõttu raske aru saada
	Sotsiaalsed oskused
Silmaringi avardamine	Teadmised erinevate kultuuride ja riikide kohta (lipu joonistamine, vastava riigi ja vaatamisväärsuste tutvustamine, vatsavad rahvalaulud,-tantsud), teadmine, et on inimesi kes räägivad teist keelt
	Teave teiste kommete ja traditsioonide kohta
	Oskus näha erinevusi
	Sallivus
Arusaamad ja väärtused	Tolerantsus teistsuguste suhtes
	Suurenenud huvi maailma vastu
	Julgus ja algatusvõime
	Huvi erinevate maade ja kommete kohta
	Abivalmidus

Seoses välisvabatahtliku tegevusega organisatsioonis on vastanute hinnangul enim suurenenud laste ja noorte soov arendada oma võõrkeelteoskust (78%, 65 inimest). Ka kõikide teiste pädevuste puhul on vastajad arvanud, et vabatahtliku tegevus on suurendanud laste ja noorte soovi oma pädevusi arendada (vt tabel 8). Ühtlasi ilmneb, et vastanute

hinnangul soovivad lapsed ja noored oma pädevusi arendada enim juhul, kui organisatsioonis puutusid vabatahtlikuga kokku lapsed mitmest grupist.

Tabel 8. Laste ja noorte soov oma pädevuste arendamiseks välisvabatahtliku tegevuse tulemusena vastanute hinnangul (%)

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Arendada oma võõrkeelteoskust	55	23	0	1	20
Arendada oma suhtlemisoskusi	53	23	2	2	19
Suurendada kultuuriteadlikkust	48	22	6	1	23
Suurendada algatusvõimet ja ettevõtlikkust	40	27	8	0	25
Arendada oma õppimisoskusi	37	30	8	0	24

Välisvabatahtliku tegevuse positiivset mõju lastele ja noortele võib vastanute hinnangul täheldada mitmetes valdkondades (vt tabel 9). Enim on välja toodud mõju teadlikkusele teistest kultuuridest (72%, 60 inimest), teistele kaasa elamisele (67%) ja enesekindlusele (65%).

Tabel 9. Välisvabatahtliku tegevuse mõju lastele ja noortele vastanute hinnangul (%)

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
On teadlikumad teistest kultuuridest	49	23	10	0	18
Suudavad teistele rohkem kaasa elada	30	37	8	0	24
On enesekindlamad	29	36	10	1	24
Suudavad paremini meeskonnatööd teha	25	31	13	4	27
Suudavad paremini oma mõtteid ja tundeid väljendada	24	43	12	1	19
Näitavad õppetegevuste suhtes üles suuremat huvi	19	37	12	7	24
Suudavad konfliktidega paremini toime tulla	13	42	12	2	30

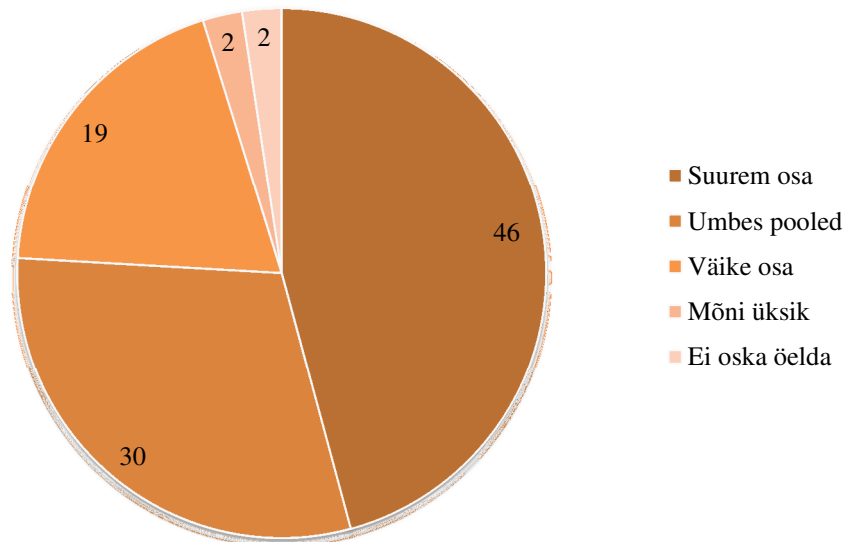
Vastanute hinnangul arendas välisvabatahtliku tegevus lastel ja noortel mitmeid erinevaid pädevusi (vt tabel 10). Enim kordi mainiti võõrkeele- ja suhtlemisoskust, samuti kultuuriteadlikkust.

Tabel 10. Pädevuste areng lastel ja noortel välisvabatahtliku tegevuse tulemusena

Pädevus	Näited
Keeleoskus	Võõrkeeleoskus
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Eneseväljendusoskus
	Suhtlemisoskus
	Suhtlemisjulgus
	Oskus teist keelt kõnelevale inimesele selgitada oma mõtteid ja soove
	Sõbralikkus
	Kehakeel
	Koostööoskus
Algatusvõime ja ettevõtlikkus	Enesekindlus
Kultuuriteadlikkus	Teadlikkus erinevatest kultuuridest
Õppimisoskus	Enesearengu, sotsiaalsed, mängu-, tunnetus- ja õpioskused

3.4. Organisatsiooniga seotud küsimused

Enamus vastava asutuse töötajatest (76%, 63 inimest) on organisatsioonis tegutsenud välisvabatahtlikuga kokku puutunud (vt joonis 20). Seega võib eeldada, et respondentide vastused on asjakohased.

Joonis 20. Organisatsiooni töötajate kokkupuude välisvabatahtlikuga (%)

Vastustest ilmselt, et välisvabatahtliku tegevus organisatsioonis on vastanutes tekitanud soovi ka edaspidi vabatahtlikke kaasata, 66% vastanutest (55 inimest) leidis, et võimaluse avanedes plaanitakse ka tulevikus vabatahtlikke kaasata, 22% vastas (18 inimest), et võib-olla ning küsimusele ei osanud vastata 12% respondentidest. Eitavalt ei vastanud sellele küsimusele keegi.

Hinnates välisvabatahtliku mõju organisatsioonile, on vastajad märkinud, et enim on tema tegevus mõjutanud organisatsiooni teadlikkust kultuurilisest mitmekesisusest (87%, 72 inimest), samuti koostöö teiste organisatsioonidega (67%). Kolm vastanut on vaba vastusena lisanud, et organisatsioonis on suurenenud võõrkeele kasutamine, mobiilsus ning paranenud meeskonnatöö.

Tabel 11. Välisvabatahtliku mõju organisatsioonile (%)

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Organisatsioonis on suurenenud teadlikkus kultuurilisest mitmekesisusest	60	27	2	0	11
On tihenunud koostöö teiste organisatsioonidega	42	25	10	0	23
On suurenenud organisatsiooni juhtimisalane suutlikkus	27	35	6	2	30
On tihenunud koostöö lastevanematega	20	30	18	7	24

Vabatahtlikule teenistusele püstitatud eesmärkidest oli teadlik 64% vastanutest (53 inimest). Tulenevalt ankeedi ülesehitusest vastasid nemad ka küsimustele eesmärkide täitmise kohta. Enamus neist (85%) leidis, et teenistusele seatud eesmärgid ei saavutatud. Samas ei olnud

mitte keegi põhjendanud, miks neid ei saavutatud. 13% vastas, et eesmärkide saavutamist ei jälgitud.

Fookusgrupis arvati, et eesmärkide mittesaavutamise põhjuseks võis olla keel. Nimelt oli sageli teenistuse üheks eesmärgiks, et vabatahtlik õpib ära eesti keele. Reaalsuses see aga sageli siiski nii ei olnud, mis võiski tingida selle, et eesmärke loeti mittetäidetuks. Teisalt oletati ka, et siiski mitte kõik vastanud ei pruukinud eesmärkidest teadlikud olla, kuigi nad nii väitsid. Kolmanda aspektina toodi välja vabatahtliku tegevus – temast loodeti rohkemat, kui ta reaalsuses tegi (*“Vabatahtlik valiti CV ja motivatsioonikirja põhja, üheks eesmärgiks oli õpetajate IKT-alaste teadmiste suurendamine, kohati tekkis aga tunne, et vabatahtlikul ei olnud endal piisavalt teadmisi”*). Samas on kirjeldatu aluseks fookusgrupis osalenute subjektiivsed arvamused, mida ei saa üheselt laiendada kõikidele uuringu tulemustele. Tõenäolisem on, et vabatahtliku teenistuse eesmärkidega ei olnud siiski täielikult kursis.

Ligikaudu pool vastanutest (46%) leidis, et vabatahtliku teenistusega lisandus organisatsioonile mõni uus tegevus, 22% leidis, et lisandus mõni uus töövahend ja 23% leidis, et lisandus mõni uus meetod.

Tabel 12. Vabatahtliku teenistuse mõju organisatsioonile (%)

	Jah	Ei	Ei oska öelda
Lisandus mõni uus tegevus	46	16	38
Lisandus mõni uus töövahend	22	24	54
Lisandus mõni uus meetod	23	19	58

Uued tegevused:

- Projektid õpetajatega
- Kultuurivahetusõhtud
- Tantsutrenn
- Kokandus
- Jõululaada traditsiooniks muutumine
- Muusika – muusikariistade, muusika ja laulumängude tutvustus, võõrkeelsed laulud
- Käsitöö
- Euroopa päeva tähistamine

Uued töövahendid:

- Vabatahtliku valmistatud vahendid lastele
- Ideede mapid
- Maailma tutvustavad õppemängud
- IT-vahendid

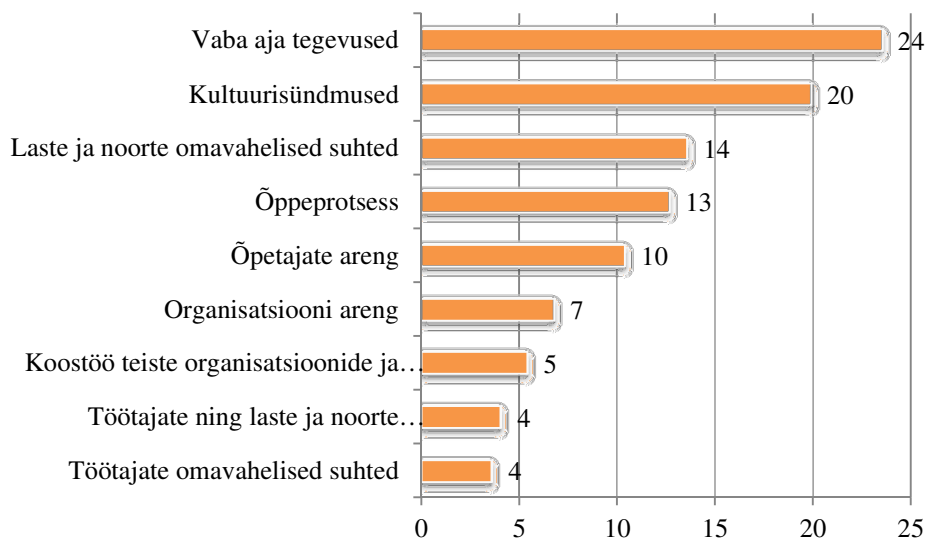
Uued meetodid:

- Keelekümbelus lasteaias, sh kakskeelse tegevuse läbi viimine
- Uued mängud
- Lasteaiastele mõeldud võõrkeele õpetamise meetodid
- Aktiivne meeskonnatöö
- Mänguline õppimine
- Õppekäigud

Fookusgrupi intervjuudes toodi välja, et vabatahtliku tegevusel mingit väga radikaalset mõju organisatsioonile ei olnud, kuid ta aitas palju igapäevasele toimimisele kaasa, muutes elu huvitavamaks ning mitmekesisemaks. Samuti leiti, et vabatahtliku olemasolu aitas organisatsioonil taibata, kui tähtis on anda uutele inimestele sisseelemiseks aega ja konkreetset infot toimuva kohta. Ühtlasi suurenes organisatsiooni avatus välismaailmale (*“Mõtlemise muutus ja teine hingamine organisatsioonis”*).

Hinnates, millises valdkonnas oli vabatahtliku tegevuse positiivne mõju suurim, vastas 24% (52 inimest), et vaba aja tegevustes ja 20% (44 inimest), et kultuurisündmustes (vt joonis 21)⁸.

Fookusgrupi intervjuudes toodi välja, et hästi palju viidi läbi mängu, laule ja tantse, mille tulemusena tõusis ka laste huvi teise kultuuriruumi vastu. Samuti mainiti, et vabatahtliku tegevus aitas luua uusi traditsioone ja värskendada olemasolevaid. Omaette väärtuseks on suhtlemine õpetajatega väljaspool tööaega (*“Prantslane käis sügava lumega metsast kuuske toomas”*). Märkimist leidis ka töötajate avatus (*“Algul olid õpetajad vabatahtliku suhtes skeptilised, hiljem aga suhtumine muutus”*).

Joonis 21. Vabatahtliku tegevuse suurim positiivne mõju (%)

Vastustest ilmnes, et enim said vabatahtliku tegevusest kasu vabatahtlik ise (98%, 81 inimest) lapsed ja noored (95%), organisatsioon, kus vabatahtlik töötab (93%) ning õpetajad (90%). Kasu on kõrgelt hinnatud ka juhtkonna puhul (80%), vaid kohaliku kogukonna puhul on see tagasihoidlikum (vt tabel 13).

⁸ Igal vastajal oli võimalik teha kuni kolm valikut, mille alusel kujunes pingerida.

Tabel 13. Osapoolte kasu vabatahtliku tegevusest (%)

	Olulisel määral	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Vabatahtlik ise	86	12	0	0	2
Lapsed ja noored	65	30	2	0	2
Organisatsioon, kus vabatahtlik töötab	61	31	4	0	4
Õpetajad	53	37	8	0	1
Juhtkond	33	47	12	0	8
Kohalik kogukond	18	34	22	6	20

Vabatahtliku tegevuse nähtavust organisatsioonis on hinnatud märksa kõrgemalt kui kohalikus kogukonnas (vastavalt 86% ja 36% vastanutest, vt tabel 14).

Tabel 14. Vabatahtliku tegevuse nähtavus (%)

	Väga nähtav	Nähtav	Veidi nähtav	Üldse mitte nähtav	Ei oska öelda
Oma organisatsioonis	41	45	12	1	1
Kohalikus kogukonnas	13	23	29	11	24

Hinnates, kas vabatahtliku tegevusel oli ka negatiivset mõju, ilmnis, et tema tegevusel otseselt seda ei olnud. Vabade vastustena toodi välja, et tegeleda tuli lapsevanematega, kes olid alguses umbusklikud. Mainiti ka vabatahtliku koduigatsust, liigset tagasihoidlikkust, vähest keeleoskust, harva motivatsioonipuudust. Fookusgrupis lisati, et äärmiselt oluline on kõikidele organisatsiooni töötajatele selgeks teha, miks vabatahtlik seal on ning millised on täpselt tema ülesanded, et ei tekiks vääritimõistmist, näiteks ootust, et vabatahtlik peab hakkama tunde andma. Tausta lahti rääkimine kehtib ka lapsevanemate suhtes, vältimaks võimalikku negatiivset suhtumist.

Fookusgrupi intervjuudest tuli ka selgelt välja, et välisvabatahtliku ning praktikandi vahel on suur erinevus (*“Praktikant annab tundi, vabatahtlik toob uut õhku ja hingamist; suhtlemise vorm on hoopis teistsugune; on suur erinevus, kas organisatsioonis tegutseb eriala õppiv tütarlaps või vigast inglise keelt kõnelev erialaga mitteseotud Itaalist pärit noormees”*). Osalejad märkisid, et praktikant on õpetaja, vabatahtlik aga lastele pigem sõber, kes teinekord ise lapsikult käitub.

Oluliseks peeti ka ajafaktorit – praktikant on kuu möödudes läinud, vabatahtlik aga selleks ajaks alles organisatsiooni sulandunud. Ühiselt leiti ka, et vabatahtlikuga on rohkem tööd.

3.5. Vabatahtlike küsitluse tulemused

Lisaks õpetajatele esitatud küsimustele nende enda, laste ja noorte ning organisatsioonide kohta viidi läbi lühike ankeetküsitlus ka vabatahtlike seas. Küsimustikule vastas neliteist inimest kahekümnest, kellest 5 olid nais- ja 9 meessoost⁹. Kuus neist oli lõpetanud gümnaasiumi, üks kutsekooli ning seitsmel oli ülikooliharidus. Pääaegu kõikidel vastanutel oli ka eelneva vabatahtliku töö kogemus – seitse neist väitsid end sageli vabatahtlikku tööd

⁹ Arvestades vastajate vähesust kasutatakse käesolevas alapeatükis vastuseid absoluutnumbritena, mitte protsentides, kuna viimasel juhul oleksid tulemused eksitavad.

tegevast, viis aeg-ajalt ning üksnes kaks vastanut ütlesid, et ei ole enne teenistust vabatahtlikku tööd teinud.

Põhjuseid, miks just sellesse konkreetsesse organisatsiooni vabatahtlikusse teenistusse asuti, on mitmeid. Laias plaanis jagunevad vastused pooleks – osa soovis just nimelt lastega tegeleda, teistel olid muud põhjused.

Organisatsiooni valiku põhjused:

- Sobivus profiiliga
- Huvi Eestis elavate katoliiklaste vastu
- Eelnevad soovitud (sõber, saatev/koordineeriv organisatsioon)
- Soov töötada lastega
- Eelnev Eestis elamise kogemus ning soov töötada välismaalt (vabatahtliku jaoks) pärit lastega
- Huvi lasteaias vastu tulenevalt õpetajaametist
- Soov olla kodust kaugel ilusal maal
- Eesmärgiks oli tulla Eestisse ning töötada mingis vormis lastega
- Saatva organisatsiooni suhted koordineerivaga Eestis
- Soov teha midagi, mida tõenäoliselt mitte kunagi elus enam ei tehta, ning minna riiki, mida pole kunagi varem külastanud ja mille kohta ei tea eriti midagi

Rohkemal või vähemal määral olid kõik vastanud teenistusega rahul. Ühe vastanu sõnul oli projekt halvasti planeeritud, vabatahtliku ja laste vahel valitses suur kommunikatsioonibarjäär ning tema keeletunnid algasid väga hilja. Teine tõi välja, et õpetaja ei osalenud uute tegevuste kavandamisel ega lubanud ka vabatahtlikul lastega eriti midagi ette võtta.

Positiivsed aspektid teenistuse puhul:

- Palju tegutsemisvabadust
- Meeldiv töö ja kolleegid
- Mõningaid takistusi esines, kuid need muutsidki teenistuse eriliseks
- Toetus. Mõningaid ootusi tuli üle vaadata, kuid lõpuks õnnestus kõik raskused, vead või nõrkused positiivseks arenguks pöörata. Tegevuse väljundi eest vastutuse võtmine oli oluline. EVSi programm pakkus piisavalt tuge
- Mõnikord oli töö küll veidi monotoonne, kuid üldiselt oli panustatud aeg nauditav
- Piisavalt palju erinevaid võimalusi tegutsemiseks
- Kõik meeldis, kõik ootused täitusid
- Teenistuse käigus õpiti palju uut – oskusi, teadmisi jms.
- Võimalus ennast arendada
- Lastega töötamine oli tõeliselt lõbus

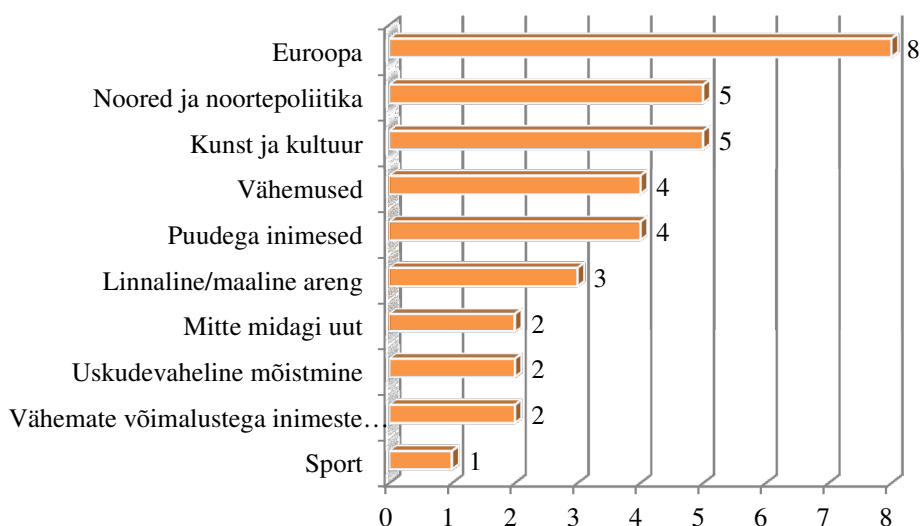
Peaaegu kõik vastanud (13) teadsid, et asutus, milles nad vabatahtlikuna töötavad, on formaalset haridust pakkuv. Samuti oli neil see teadmine juba enne teenistust, vaid üks ütles, et sai antud asjaolust teadlikuks alles selle ajal. Vabatahtlikud said infot teenistuse kohta taotlemisel (nt loeti vastuvõtva asutuse kirjeldust), suhtlemisel saatva organisatsiooniga, samuti oldi teadlikud, et lasteaiad on formaalharidusasutused.

Üheksa vastanut arvas, et formaalharidusasutuses vabatahtlikus teenistuses olemine ei omanud mingit erilist mõju nende arengule, viis aga, et omas. Erisusena toodi välja formaat – üks vastanu arvas, et formaalharidust pakkuv asutus vabatahtlik olemine loob paremad

eeldused töö saamiseks tulevikus, teine tõi välja, et lasteaias vabatahtlik olemine kinnitas tema otsust õppida algkooli õpetajaks, kolmas arvas, et reeglid on lasteaias rangemad. Teisest küljest toodi välja, et vabatahtlik teenistus iseenesest omab arengule mõju, kus seda teha, pole niivõrd oluline. Üksteist vastanut ütles, et ei tundnud formaalharidusasutuses vabatahtlikuna töötades midagi spetsiifilist, ühe arvates oli rohkem vabadust ning vähem vastutust.

Vabatahtlikud õppisid teenistuse käigus kõige sagedamini midagi uut Euroopa, noorte ja noortepoliitika, kunsti ja kultuuri kohta (vt joonis 22). Kaks vastanut leidsid, et nemad ei õppinud midagi uut.

Kõrvutades tulemusi RAY¹⁰ raportiga, milles on välja toodud teemade protsentuaalne jaotus, on näha, et ka seal on Euroopa olnud valdkonnaks, mille kohta enim uusi teadmisi saadi. Teisel kohal on aga vähemate võimalustega inimeste integreerimine, kolmandal kunst ja kultuur, neljandal puudega inimesed, viiendal noored ja noortepoliitika. Seega võib väita, et käesoleva uuringu tulemused on enamjaolt RAY omadega sarnased, kuigi mõningaid erisusi leidub.

Joonis 22. Teenistuse jooksul saadud uued teadmised¹¹

Enim omandasid vabatahtlikud oskusi saada läbi erineva kultuuritaustaga inimestega (14 vastanut), suhelda võõrkeelt rääkivate inimestega (13) ja planeerida oma kulutusi ning kulutada raha vastavalt eelarvele (12, vt tabel 15).

Tabel 15. Teenistuse käigus saadud uued oskused

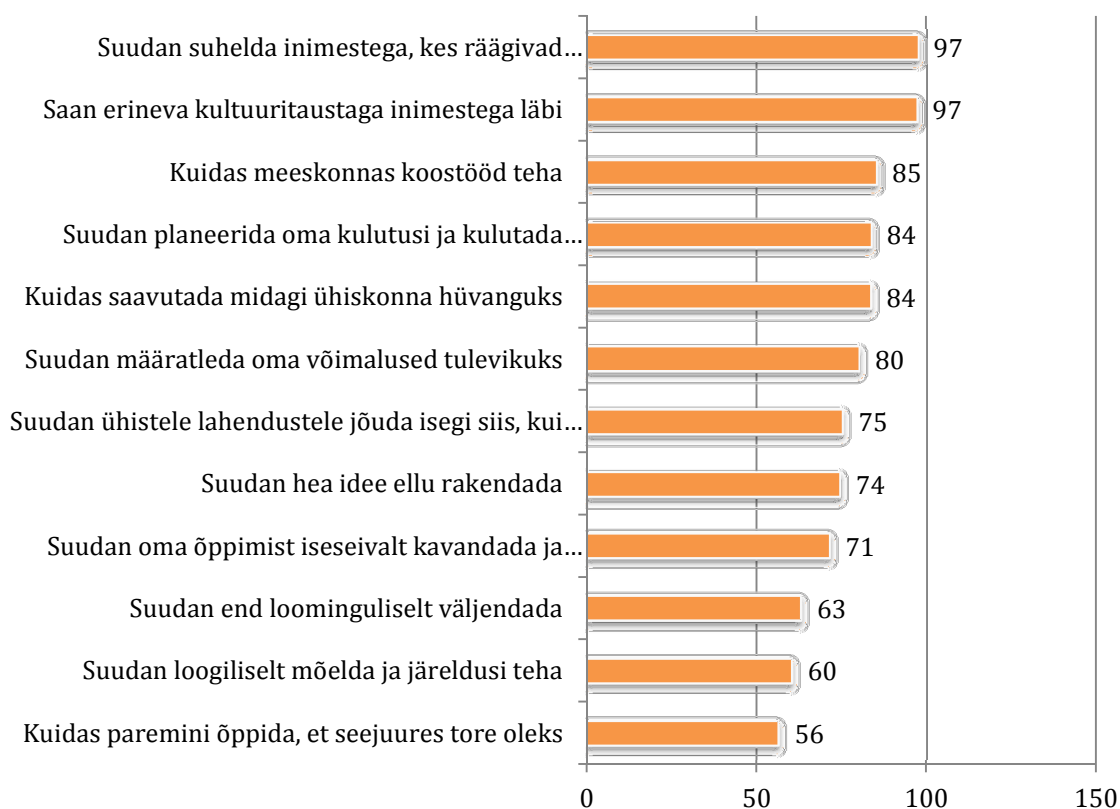
	Kindlasti + mingil määral	Mitte eriti	Üldse mitte	Ei oska öelda
Saan erineva kultuuritaustaga inimestega läbi	14	0	0	0
Suudan suhelda inimestega, kes räägivad võõrkeeli	13	1	0	0
Suudan planeerida oma kulutusi ja kulutada raha vastavalt eelarvele	12	2	0	0
Suudan ühistele lahendustele jõuda isegi siis, kui	12	1	0	1

¹⁰ “Research-based Analysis of Youth in Action” – tegemist on üle-Euroopalise uuringuga, mis käsitleb kõiki programmi “Euroopa Noored” alaprogramme ja nende tulemusi.

¹¹ Joonisel on kajastatud mainimiste arvud. Iga vastanu võis märkida kuni kolm valdkonda.

vaatepunktid on erinevad				
Kuidas saavutada midagi ühiskonna hüvanguks	12	1	1	0
Suudan end loominguliselt väljendada	12	2	0	0
Kuidas meeskonnas koostööd teha	11	1	2	0
Suudan hea idee ellu rakendada	11	3	0	0
Suudan määratleda oma võimalused tulevikuks	11	3	0	0
Kuidas paremini õppida, et seejuures tore oleks	9	3	2	0
Suudan oma õppimist iseseisvalt kavandada ja ellu viia	8	3	2	1
Suudan loogiliselt mõelda ja järeldusi teha	7	4	3	0

Kõrvutades tulemusi RAY raportiga (vt joonis 23), milles on välja toodud oskuste protsentuaalne jaotus, on näha, et esimesel ja teisel kohal on samuti oskused suhelda võõrkeelt rääkivate inimestega ning läbisaamine erineva kultuuritaustaga inimestega. Oskus meeskonnas koostööd teha on käesolevas uuringus osalejate hinnangul veidi madalamal positsioonil kui RAY puhul, samas suutlikkus oma eelarvet planeerida on mõlema puhul 3.-4. kohal. Seega võib järeldada, et üldiselt on käesolevas uuringus osalenud vabatahtlike omandatud oskused sarnased RAY raportis kajastatule.

Joonis 23. Teenistuse jooksul saadud uued oskused RAY uuringus¹²

Hinnates teenistuse mõju vabatahtlike väärtustele (vt tabel 16), on näha, et enim on mõjutatud tolerantsus, isiklik vabadus, kultuur ja vastastikune mõistmine, mille puhul on kõik vastanud märkinud, et antud teema muutus nende jaoks olulisemaks. Sama võib täheldada ka ülejäänud

¹² Joonisel on kajastatud protsentuaalselt vastusevariandid “Kindlasti” + “Mingil määral”, nagu need RAY uuringu raportis kirjas olid.

väärtuste (va religioossus ja demokraatia, mis muutusid vähem oluliseks või mille puhul suhtumine ei muutunud) puhul, kuid vähemal määral.

Tabel 16. Teenistuse mõju vabatahtlike väärtustele

	Olulisemaks	Vähem oluliseks	Suhtumine ei muutunud	Ei oska öelda
Tolerantsus	12	0	2	0
Isiklik vabadus	11	1	2	0
Kultuur	10	0	4	0
Vastastikune mõistmine	10	1	2	1
Austus teiste kultuuride vastu	9	0	5	0
Eneseteostus	8	1	5	0
Demokraatia	3	4	6	1
Religioossus	3	5	5	1

Uuringus osalenud vabatahtlikud tõid välja terve rea uusi saadud teadmisi ning oskusi, samuti arenguid oma suhtumises.

Saadud teadmised:

- Eesti keel ja kultuur ning elukeskkond
- Teadlikkus Euroopast, selle ajaloost ja keeltest
- Eesti haridussüsteem, noortekeskuste võrgustik
- Majapidamise juhtimine, mh kokkamine
- Tegevused lasteaias, sh kuidas töötada lastega, milliseid meetodeid kasutada jms
- Pedagoogilised teadmised
- Kuidas tegeleda puudega inimestega

Vabatahtlike oskuste areng:

- Kuidas õpetada võõrkeelt
- Kuidas mängida lastega, sh nendega, kellel on puue
- Võimekus tulla toime igapäevaeluga võõras keskkonnas
- Sotsiaalsed oskused
- Organisatoorsed oskused
- Selgitusoskused
- Keeleoskus

Suhtumise areng:

- Võime arvustamata hinnata
- Solidaarsuse ja isikliku vabaduse tähtsustamine
- Võõra kultuuritaustaga inimestega suhestumine
- Kannatlikkus ja paindlikkus, avameelsus ja avatus
- Tolerantsus
- Mõttelistest barjääridest vabanemine
- Austustunne teiste vastu

KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Uuringu üldiseks eesmärgiks oli analüüsida programmi “Euroopa Noored” Euroopa vabatahtliku teenistuse alaprogrammi projektide mõju haridusasutustes ning uurida, kas ja milline on mitteformaalse õppe lisandväärtus formaalõppe keskkonnas, mis on tekkinud EVT projektide elluviimise kaudu. Tulenevalt vastanute väiksest hulgast tuleb üldistustesse suhtuda teatava reservatsiooniga.

Uuringu tulemustele tuginedes saab väita alljärgnevat.

1. Õpetajate pädevused on välisvabatahtliku tegevuse tulemusena arenenud.

Suurenenud on õpetajate teadlikkuse kasv mitteformaalse õppe olemusest, selles kasutatavatest meetoditest, samuti on muutunud õpetajate suhtumine mitteformaalsesse õppesse:

- märkimisväärselt on vähenenud nende õpetajate hulk, kes väitsid, et enne orgasiatsioonis toimunud vabatahtliku teenistuse projekti ei teadnud nad mitteformaalsest õppesest midagi, ning suurenenud nende arv, kes väidavad, et pärast teenistust teadvat nad täpselt, mis MFÕ on. Enamasti olid vabatahtliku teenistuse lõpus MFÕ olemusest teadlikumad need vastanud, kes olid kas välisvabatahtliku tegevuse juhendajad või kelle tegevustes ta pidevalt osales. Seega saab väita, et tihedam kokkupuude vabatahtlikuga suurendab õpetajate teadmisi MFÕ olemusest;
- ühtlasi on välisvabatahtliku tegevus tõstnud mitteformaalse õppe väärtust õpetajate silmis (11% võrra suurenes nende hulk, kes hindasid MFÕd väga positiivseks, ühtlasi vähenes 15% võrra nende arv, kelle suhtumine oli enne vabatahtliku tulekut neutraalne). Samuti ilmnes, et oma suhtumist hindavad positiivsemaks need, kes väidavad end MFÕ olemusega paremini kursis olevat. Ka arvavad need vastanud enam, et oskavad MFÕd läbi viia. Samas hinnatakse oma oskusi MFÕ läbiviimiseks mõnevõrra madalamaks kui teadmisi selle olemusest, mis on ka loogiline – sisu mõistmine ei tähenda alati oskust seda kasutada;
- peaaegu pooled vastanud leidsid, et välisvabatahtliku tegevus on suurendanud nende teadlikkust uutest (aktiiv-, interaktiiv-) õpimeetoditest. Sagedamini leidsid kasutatavatest meetoditest mainimist erinevad mängud, eriti rõhutati keeleõpet. Samas oli vastanute hulgas küllalt palju neid, kes arvasid, et nende teadlikkus ei suurenenud (19% vastanutest) või ei osanud oma hinnangut anda (16%). Siinkohal ei mängi ka rolli vabatahtlikuga kokku puutumise sagedus. Seega võib eeldada, et sellised vastused olid tingitud pigem vastajate eelnevatest teadmistest ja kogemustest. Fookusgrupi intervjuudest selgus, et põhirõhk ei olnudki uute meetodite omandamisel, vaid pigem laste vaba aja sisustamisel ning ka juba olemasolevate meetodite ning varem kasutatud tegevuste meelde tuletamisel. Oluline on märkida, et tegevustega jätkati ka peale vabatahtliku lahkumist organisatsioonist;
- enim on organisatsioonist toimunud vabatahtlik teenistus suurendanud õpetajates soovi arendada oma keeleoskust, samuti on kõrgelt hinnatud kultuuriteadlikkust. Ülejäänud pädevuste osas on õpetajad oma soove veidi tagasihoidlikumalt hinnanud, kuid siiski väitsid nad, et soov ka oma teisi pädevusi arendada on suurenenud. Mida tihedamalt ollakse välisvabatahtlikuga kokkupuutes olnud, seda sagedamini on märgitud, et pädevusi soovitakse arendada;
- välisvabatahtliku tegevus suurendas ka vastanute Euroopa kultuuriteadlikkust, suutlikkust suhelda võõrkeelt rääkivate inimestega, nende huvi enesearengu vastu jms. Sarnaselt pädevuste arendamisega eksisteerib ka siin positiivne seos vabatahtlikuga

kokku puutumise ja tema tegevuse mõju vahel – mida enam on vabatahtlikuga kokkupuuteid olnud, seda kõrgemalt hinnatakse oma kultuuriteadlikkuse suurenemist, suutlikkust suhelda võõrkeelt rääkivate inimestega jms. Küll aga ei osanud vastanud öelda, kas vabatahtliku tegevus on mõjutanud nende võimekust uutes olukordades või konfliktidega toime tulla, kavandada õppetegevust ja ennast analüüsida. Võib eeldada, et tõenäoliselt oli välisvabatahtliku tegevus seotud pigem igapäevase toimetamisega, mistõttu sügavama analüüsi teostamine ei olnud aktuaalne. Siinkohal võiks seega kaaluda tagasisidestavate kohtumiste julgustamist/initsieerimist vabatahtlikku vastuvõtvas organisatsioonis, et tema tegevuse mõju sügavamalt analüüsida ja õpitut kinnistada.

Õpetajate hinnangul on suurenenud nende huvi vabatahtlikus tegevuses osalemiseks, samas pole nad siiski praktikas seda senisest oluliselt rohkem teinud. Seega võib eeldada, et välisvabatahtlikul olulist mõju vabatahtliku töö hulga suurendamisele ei ole.

Suurenenud on ka õpetajate kultuuriteadlikkus. Välisvabatahtliku mõju õpetajate kultuuriteadlikkusele ja sallivusele on olnud positiivne, 53% vastas, et lugupidamine teiste kultuuride vastu on muutunud olulisemaks. Tendents, mille kohaselt on välisvabatahtliku tegevus enim mõjutanud neid, kes temaga tihedamalt kokku puutusid, kehtib ka väärtuste (nt sallivus, kultuur, vastastikune mõistmine jt) puhul.

2. Välisvabatahtliku tegevusel on olnud positiivne mõju laste ja noorte arengule.

90% vastanud õpetajatest leidis, et välisvabatahtlikul oli lastele ja noortele mõju, mis ilmnes peamiselt laste silmaringi avardamises, keeleõppes ning uute kultuuridega tutvumises. Fookusgrupi intervjuudes toodi positiivsena välja asjaolu, et vabatahtlik ei tegelenud lastega mitte üksnes tööajal, vaid ka väljaspool seda. Lisaks leiti, et vabatahtliku olemasolu tagas lastele võimaluse kellegagi pikemalt rääkida ning saada tavapärasest enam tähelepanu.

Laste ja noorte suhtumine vabatahtlikusse oli positiivne teenistuse algul, muutudes veelgi positiivsemaks selle lõpus. Mida suurem osa lastest oli vabatahtlikuga kokku puutunud, seda positiivsemaks hindasid õpetajad nende suhtumist temasse.

Peamise saadava lisandväärtusena on õpetajad välja toonud tolerantsuse kasvu ning keele- ja suhtlusoskuste arengu. Samuti leidsid vastanud, et välisvabatahtliku tegevus suurendas lastes ja noortes soovi oma pädevuste (peamiselt arendada võõrkeele- ja suhtlemisoskusi) arendamiseks.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et EVT projektidel on olnud **töötajatele ning lastele ja noortele** positiivne, sh üldist sallivust suurendav mõju. Mitmesugused uuringud ja arvamused¹³ on välja toonud, et eestlased diskrimineerivad mujalt pärit ja teist keelt rääkivaid inimesi ning on vähe sallivad. Uuringu tulemuste põhjal saab väita, et EVT projektid aitavad kaasa sallivuse suurendamisele, muutes sel viisil Eesti ühiskonda avatumaks.

¹³ Vt nt "Salliv Eesti. Erineva nahavärviga välisõppejõudude ja –tudengite kogemused", Tartu Ülikool, 2012; "Vare: Eesti arengu takistuseks on vähene sallivus" [<http://www.postimees.ee/393053/vare-eesti-arengu-takistuseks-on-vahene-sallivus>]

Sallivuse teema on eriti aktuaalne seoses laste varajase mõjutuse olulisusega¹⁴. Nimelt on mõju seda suurem, mida varasemalt lapsed ja noored sellega kokku puutuvad. Lasteaiad on sageli need kohad, kus laps puutub esimest korda kokku laiemaga kultuuritaustaga. Seega võib järeldada, et välisvabatahtliku positiivseks hinnatud mõju jääb kestma kauaks. Oluline on siinkohal, et laps puutuks temaga kokku piisavalt sageli, et mõju kinnistuda jõuaks. Lisaks pöörab see aspekt tähelepanu sellele, et organisatsioonidel tasub võtta vabatahtlikke vastu järjepidevalt, mitmete aastate jooksul. Antud valimi puhul see ka toimis – 82% organisatsioonidest oli ka varem vähemalt üks välisvabatahtlik olnud.

3. Välisvabatahtliku tegevusel on olnud positiivne mõju organisatsiooni tasandil, seda eelkõige vabatahtlikuga vahetult kokku puutunud inimeste kontekstis. Samas pole reeglina vabatahtliku tegevusel selget laiemat mõju tema tegevusega otseselt mitte kokku puutunud töötajatele, samuti mitte kohalikule kogukonnale.

Välisvabatahtliku tegevus on vastanute hinnangul enim mõjutanud organisatsiooni teadlikkust kultuurilisest mitmekesisusest, samuti on tihenend koostöö teiste organisatsioonidega. Küll aga ei osatud sageli öelda, kas vabatahtliku tegevusel on olnud mõju koostööle lapsevanematega ja organisatsiooni juhtimisalasele suutlikkusele. Samas leiti, et võimalusel kaasatakse organisatsiooni vabatahtlikke ka edaspidi.

Ligikaudu pooled vastanutest leidsid, et välisvabatahtliku tegevuse tulemusena lisandus organisatsioonile mõni uus tegevus või töövahend. Samas ei osanud teine pool vastanutest sellele küsimusele hinnangut anda. Meetodite osas oli samas märgatavalt rohkem neid, kes ei osanud öelda, kas lisandus mõni uus meetod. Fookusgrupi intervjuudes arvati, et vabatahtliku tegevus oligi suunatud esmajoones igapäevasele toimimisele kaasa aitamisele, mitte niivõrd organisatsioonis uuenduste esile kutsumisele.

Vabatahtliku positiivne mõju hinnati suurimaks vaba aja tegevustes ja kultuurisündmustes. Fookusgrupi intervjuudes toodi välja, et mingit väga radikaalset mõju vabatahtliku tegevusel organisatsioonile ei olnud, kuid tema olemasolu aitas paljuski igapäevaseid tegevusi mitmekesisemaks muuta.

Enim said tegevusest kasu vabatahtlik ise, õpetajad, organisatsioon, lapsed ja noored. Kasu juhtkonnale ja kohalikule kogukonnale hinnati pigem tagasihoidlikuks. Samuti leiti, et vabatahtliku nähtavus kohalikus kogukonnas on pigem madal.

Eelnevast võib järeldada, et välisvabatahtliku tegevuse mõju tunnetavad need, kes temaga tihedamalt kokku puutuvad. Tulemuste põhjal tundub, et laiemat mõju otseselt ei teadvustata. Selle aspekti täpsem uurimine eeldaks sügavamalt analüüsi ning vabatahtliku tegevuse asetamist kogukondlikku konteksti. Kuivõrd aga vabatahtliku tegevus avaldab otseselt mõju temaga kokku puutuvatele inimestele – õpetajatele, lastele ja noortele – võib järeldada, et teatav kaudne mõju laiemas mõttes eksisteerib, kuna mõjutatud inimeste väärtushinnangute ja suhtumisega puutuvad kokku need, kellel otsest kontakti vabatahtlikuga ei olnud ning võib eeldada, et nõnda toimub teatav edasi kandumine. Kindlalt ei olnud seda võimalik käesoleva uuringu raames väita, kuna see oleks eeldanud ka kogukonna liikmete küsitlemist.

¹⁴ Vt nt “*The Changing Face of the United States. The Influence of Culture on Early Child Development*”, B. Maschinot, 2008; “*Early Childhood Development*”, J. Grisham-Brown
[<http://www.education.com/reference/article/early-childhood-development/>]

Soovides välisvabatahtliku positiivse mõju ulatust laiendada, võiks kaaluda vastuvõtvast organisatsioonist väljapoole suunatud ürituste korraldamist, milles osaleksid mitmed välisvabatahtlikud. Koordinaatori rolli saaks võtta nii koordineeriv organisatsioon kui ka Euroopa Noored Eesti büroo. Esmajoones saaksid need üritused olla suunatud lapsevanematele, kes organisatsioonidega otseselt seotud on. Teiseks on tegevuse teadvustamiseks vajalik teatava meediakajastuse olemasolu, mida Tallinnast väiksemates kohtades pole kohalike väljaannete baasil keeruline lahendada. See aitaks kogukonnas välisvabatahtlike olemasolu laiemalt tutvustada ning ka huvi äratada.

Fookusgrupi intervjuudel osalenute arvates on suur erinevus, kas organisatsioonis tegutseb välisvabatahtlik või praktikant. Nimelt peetakse viimase rolliks tunni andmist, korra loomist (praktikant õpib õpetajaks), vabatahtlik on lastele ja noortele pigem kaaslane eest. Samuti on siinkohal oluline ajaline aspekt – vabatahtlik tegutseb organisatsioonis oluliselt pikema aja vältel, mistõttu tema tegevuse mõju on laiaulatuslikum.

Kokkuvõtteks võib öelda, et EVT on väga hea ja vajalik täiendus vabatahtlikule endale ning tema tegevusel on õpetajatele, lastele ja noortele läbinisti positiivne mõju (negatiivseid ilminguid ei täheldanud ükski vastanu).

4. Vabatahtliku teenistuse projektidel oli mõju ka vabatahtliku enda (õpi)kogemustele.

Enim omandasid küsitlusele vastanud vabatahtlikud oskusi sellest, kuidas saada läbi erineva kultuuritaustaga inimestega, suhelda võõrkeelt rääkivate inimestega ja planeerida oma kulutusi. Võrreldes neid tulemusi RAY¹⁵ uuringuga, on näha, et üldiselt on vabatahtlike omandatud oskused sarnased. Enim on teenistus mõjutanud selliseid vabatahtlike väärtusi, nagu näiteks tolerantsus, isiklik vabadus, kultuur ja vastastikune mõistmine. Saadud teadmised olid enamasti seotud kohaliku keele, kultuuri ning organisatsiooniga, kus teenistus aset leidis. Suhtumises võib välja tuua mitmesugused suhtlemist toetavad muutused, nagu näiteks kuulamine ilma arvustamata, austustunne teiste vastu jne.

Suurem osa vabatahtlikest arvas, et teenistus formaalharidusasutuses ei omanud nende arengule teistsugust mõju, kui oleks olnud teenistusel, mis toimuks formaalharidussüsteemist väljas. Need, kes arvasid, et erisus oli olemas, tõid välja formaadi (kindlam ja/või rangem reeglistik) ja paremad eeldused töö saamiseks tulevikus. Võib oletada, et nende arvates on formaalharidusasutuste, kui teenistuskoha maine potentsiaalsete tööandjate silmis kõrgem.

5. Uuringuga hõlmatud EVT projektidel on positiivne mõju alaprogrammi eesmärkide täitmisele.

Uuringu tulemuste põhjal saab väita, et vabatahtlikud teenistused, mis leiavad aset formaalharidusasutustes, panustavad nii programmi “Euroopa Noored” üldeesmärkide kui ka alaprogrammi “Euroopa vabatahtlik teenistus” eesmärkide täitmisesse. Uuritud projektide eesmärkideks oli vabatahtlike teadmiste ja oskuste, tolerantsuse, üksteisemõistmise ning Euroopa väärtuste mõistmise suurendamine. Nimetatud eesmärgid on igati kooskõlas alaprogrammi omaga, milleks on noorte solidaarsuse arendamine ning kodanikuaktiivsuse ja vastastikuse mõistmise suurendamine.

¹⁵ *Research based analysis of the Youth in Action programme*

Vastanud (õpetajad) on välja toonud, et vabatahtliku tegevuse tulemusena muutusid nad sallivamaks ja suurenes nende huvi enesearengu, sh teiste kultuuride vastu. Sama on öelnud nad ka laste ja noorte kohta. Seega võib järeldada, et projektid, milles osalesid formaalharidusasutused, on ennast alaprogrammi mõttes õigustanud.

Siiski väitsid paljud vastanud õpetajad küsitlusankeedis, et teenistusele seatud eesmärgid ei saavutatud. See paneb ühtlasi kahtluse alla ka projektide raames alaprogrammi eesmärgi saavutamisele kaasa aitamise. Põhjuseid, miks nii arvati, võib olla mitmeid. Fookusgrupi intervjuudes toodi ühe võimaliku selgitusena välja, et tegelikkuses ei pruukinud vastanud siiski teenistusele seatud eesmärkidega kursis olla, mistõttu on ka keeruline nendele vastavust korrektselt hinnata. Samuti võib oletada, et õpetajad püstitasid igale teenistusele eesmärgid individuaalselt vastavalt enda huvidele (nt mingite täiendavate teadmiste saamine) ning seetõttu ei lähtunud hinnangu andmisel tegelikust projektitaotluses kirjas olnud eesmärgist.

Edaspidi peaksid vastuvõtavad organisatsioonid teenistuse eesmärgid oma töötajaskonnale senisest põhjalikumalt tutvustama. Seejuures tuleks tähelepanu pöörata ka laiemale – programmi või alaprogrammi tasandi – raamistikule. Samuti tuleks neid kaasata juba taotluse koostamisse, et koolid ja lasteaiad saaksid algstaadiumis oma ootused teenistusele edastada (võib eeldada, et seda ka tehakse, kuid ilmselt võiks koostöö taotluste koostamisel veelgi tihedam olla). Siinkohal võib abiks olla täiendav SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo teavitus – viimaks omavahel kokku suuremad koordineerivad organisatsioonid ja vastuvõtavad organisatsioonid. Viimaste hulgas tuleks ka levitada infot vabatahtliku vastuvõtmise võimaluste kohta (sh koordineerivate organisatsioonide kontaktid), kuna võib eeldada, et nii mõnigi kool või lasteaed sooviks oma tegevustesse vabatahtlikku kaasata, kuid ei oma piisavalt ajaressurssi, et kogu taotlusprotsessi ise eest vedada. Sel viisil suureneks teadlikkus ning kasu programmist “Euroopa Noored” veelgi laiemalt.

SUMMARY

The overall objective of the survey “The impact of non-formal education on the activities of the formal education institutions through the Youth in Action programme European Voluntary Service projects” was to analyse the possible added value of the non-formal education in the context of formal education. The specific tasks of the survey were:

1. to analyse the development of the competences of the teachers;
2. to analyse the impact of the voluntary service projects on the development of the youngsters and the children;
3. to analyse the impact of the projects on the volunteers from abroad;
4. to analyse the impacts of the projects on the host organisations.

The survey report consists three parts. The first chapter provides the reader with an overview of the methodology of the survey, the second describes the overall framework of the Youth in Action programme, and the third contemplates on the results.

The conduction of the survey covered four stages. Firstly, the main strategic documents were investigated to create the background. Secondly, the web-based survey was conducted in the host organisations (mainly kindergartens, some (hobby) schools were also represented) and with the volunteers. Thirdly, an interim report was compiled and presented. Finally, the report was complemented, including the interviewing of the representatives of the host organisations in order to discuss the results of the web-based survey.

Based on the results, the following can be noticed. Also, as the number of the respondents was rather low, the results need to be interpreted with some reservation.

1. As a result of the activities of the foreign volunteer, the competences of the teachers have evolved.

The awareness of the essence of the non-formal education, including the used methods, and the attitude towards it among the teachers has increased:

- Remarkably has decreased the number of the teachers, who claimed that they did not know anything about the non-formal education. On the other hand, the number of those claiming to know about the non-formal education has increased. Usually, those having more contacts with the volunteer were more aware than those having less. Thus, one can say that the frequent contact with the volunteer helps to increase the awareness of the non-formal education;
- At the same time, the activities of the volunteer have increased the value of the non-formal education among the teachers. It also appeared that those who claimed themselves to be more aware of the non-formal education said that their attitude was more positive. On the other hand, the skills of conducting the non-formal education have been evaluated lower than the knowledge of its essence;
- Almost the half of the respondents claimed that the activities of the volunteer have increased their awareness of the new active learning methods. Different games and language studies were the most common. On the other hand, there were quite a few of those who could not give their opinion about the raised awareness. The interviews brought out that the main emphasis was actually not on the new methods, but rather on spending good time with the children. It is of importance to note that the started activities continued after the volunteer had left;

- The voluntary service has mostly increased the wish of the teachers to develop their language skills. The awareness of the culture has also been highly evaluated. The rest of the competences have not been so important, however, the wish for the development can be noticed;
- The activities of the volunteer also increased the respondents' awareness of the culture of Europe and the capability of communicating with the person speaking another language. The more frequent the contact with the volunteer was, the greater impact can be noticed. On the other hand, the volunteer did not affect the respondents' capability to cope with the new situations or conflicts, analyse themselves, or design the studies. So, one can say that the volunteer was rather connected with the everyday activities and thus, the deeper analysis was not of importance. Hence, it may be useful to encourage the feedback meetings in the host organisation in order to analyse the possible impact of the volunteer.

The teachers also claim that their interest towards the voluntary activities has increased. Yet, they have not been more active as volunteers. So, one can conclude that there is no real influence on the amount of voluntary work.

2. The activities of the volunteer have had positive impact on the children and the youth.

90% of the responded teachers claimed that the volunteer had an impact on the children and the youth. It could mainly be noticed in broadened horizon, language skills and getting to know new cultures. They also said that the existence of the volunteer helped the children get more attention than usually.

The attitude of the children towards the volunteer was positive in the beginning of the service. In the end, it even increased.

The main added value can be noticed in increased tolerance and language skills among the children.

To conclude, one can say that the EVS projects have had a positive impact that increased the tolerance among the teachers and the children. Several surveys in Estonia have brought out that the Estonians seem to be discriminative towards the people from other cultural backgrounds. Based on the results of this survey, it can be noted that the EVS projects help to open up the Estonian society.

Tolerance is of importance especially connected with the early childhood development. The earlier the positive examples appear, the better are the effects of them. It is, thus, important that the children would get in touch with the volunteers (other cultures) in their early age. Also, the organisations should invite the volunteers frequently in order to have a long-lasting impact.

3. The activities of the volunteer have also had a positive impact on the host organisations. It especially appears in the context of the people who had contact with the volunteer. However, a clear wider impact on the community cannot be noticed.

The activities of the foreign volunteer have mainly influenced the awareness of the organisation regarding the cultural diversity. Also, cooperation with the other organisations has become more frequent. Almost all the respondents claimed that they would have a volunteer in the organisation in the future. Yet, the respondents could not refer, whether the activities have influenced the cooperation with the parents, or enhanced the management.

Almost a half of the respondents said that the volunteer brought some new activities or tools. On the other hand, the second half did not. The opinion in the focus group interviews was that the volunteer did not bring so much new, but helped the organisation to better their everyday functioning. The most positive influence of the volunteer was noticed within different kinds of cultural activities.

The volunteers, teachers, organisations, children and the youth were claimed to get the most benefit from the activities. The impact on the management and the local community was evaluated rather low. It was also noted that the visibility of the volunteer was low in the community.

Taking the above-mentioned into consideration, one can conclude that those having the closest contact with the volunteer gained the most out of it. It also seems that the wider impact often remains unnoticed. In order to analyse the latter, one should place the volunteer into the local context. However, as the activities of the volunteer have an impact on the people in contact with him/her, one can say that some wider influence exists. It can be noticed in changed values and attitude of the teachers, children, and the youth.

In order to widen the possible impact of the foreign volunteer, one should consider organising events outside the host organisation. These events could be coordinated either by the National Agency of the Youth in Action Programme or by the coordinating organisation. The primary target group could be the parents, who have the closest connection with the kindergartens and the schools. Secondly, some media coverage is of importance. Together it would help to raise interest towards the foreign volunteers in the society.

The participants in the focus group interviews claimed that there is a big difference, whether the organisation hosts a volunteer or an intern. The intern teaches, but the volunteer is rather a companion. The time is also an important aspect – the volunteers usually stay long-term.

To conclude, one can say that the European Voluntary Service is a good and necessary complement for the volunteer and it also has a positive impact on the teachers, children and the youth. No negative moments were mentioned in the survey.

4. The EVS projects had a positive impact on the (learning) experience of the volunteers.

The volunteers claimed that they mostly gained knowledge about how to get on with people having different cultural background, communicate with the persons, who speak another language, and plan their expenses. Comparing these results with the RAY¹⁶, one can conclude that the general picture is the same. This research and RAY bring out that the values such as

¹⁶ *Research based analysis of the Youth in Action programme*

tolerance, personal freedom, and culture were influenced. The gained knowledge was mostly connected with local language, culture, and the organisation.

Most of the volunteers claimed that the service in the formal education institutions did not have a different impact on their development compared to the service in other organisations. Those, who did make a difference, thought that it appeared in the format (formal education institution is stricter). They also suggested that perhaps their chances of getting a job would be somewhat better.

5. The EVS projects in the current survey had a positive impact on the goals of the sub-programme.

Based on the results of the survey, one can conclude that the EVS projects taking place in the formal education institutions contribute to the fulfilment of the goals of the Youth in Action programme as well as to the European Voluntary Service sub-programme. The projects in the survey aimed at increasing the knowledge of the volunteers, their tolerance, and the European values. These goals are in line with the overall objective of the sub-programme (developing the solidarity, active citizenship, and mutual understanding).

The respondents (teachers) have claimed that the activities of the foreign volunteer resulted in increased tolerance and interest towards self-development. So, the projects in the formal education institutions have justified themselves well.

However, many respondents referred in the survey that the goals of the service were not completely fulfilled. This may also disconfirm the accordance to the overall objective of the sub-programme. There may, however, be various reasons behind it. The most possible, also brought out in the focus group interviews, is that in reality, the teachers may have not be completely aware of the aims of the services. It results in difficulties in evaluating the correspondence to the objective of the sub-programme. One can also presume that the teachers set individual goals to the services according to their interests and needs (e.g. gaining some specific knowledge). As these individual goals were not met, they claimed the them not fulfilled.

The host organisations should introduce the goals of the service to their staff more thoroughly in the future. Hence, the broader context – the objectives of the Youth in Action programme – should also be taken into consideration. The host organisations should also be involved in the compilation of the application, so that their expectations would be covered. The activities of the National Agency could be helpful in order to bring the coordinating and the host organisations together. The host organisations also need to be given the contacts of the coordinating ones as their will to apply for a volunteer may often remain unnoticed. In this way, the visibility of the Youth in Action programme would increase.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Strateegilise tasandi dokumendid:

- a. Euroopa Parlamendi ja ELi Ministrite Nõukogu otsus 1719/2006/EÜ programmi "Euroopa Noored" (*Youth in Action*) loomise kohta aastateks 2007-2013
- b. Euroopa Noored programmijuhend, Euroopa Komisjon 2012. a

2. Valdkonnaga seotud materjalid:

- a. Euroopa Noortevaldkonna uuendatud koostööraamistik 2010-2018, Euroopa Liit
- b. "The future of the Council of Europe youth policy: AGENDA 2020", Euroopa Nõukogu
- c. Noorsootöö strateegia rakendusplaan aastateks 2011–2013 (Vabariigi Valitsuse korraldus 25.08.2011 nr 371)
- d. Noorsootöö seadus
- e. Noorsootöö strateegia 2006-2013
- f. Noortevaldkonna koolituste mitteformaalse õppe lähtekohad, Sihtasutus Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo, Tallinn, 2010. a
- g. www.mitteformaalne.ee (mitteformaalse õppimise veebipõhine ressursikeskus)

3. Uuringud ja arvamused:

- a. Programmi Euroopa Noored vahehindamine 2007-2009
- b. Programmi Euroopa Noored mõju ja tulemused Eestis 2007-2010
- c. RAY (*Research based analysis of the Youth in Action programme*) uuringu raames programmi Euroopa Noored osalejate ja projektijuhtide seas novembris 2010 ja mais 2011 läbi viidud küsitlused
- d. Uuring „*Impact of European Voluntary Service on local communities in the Eastern Europe and Caucasus region*“, PhD Renata Mieñkowska-Norkiene (Warsaw University)
- e. Helmut Fennes ja Hendrik Otten uurimus Euroopa noorsootöölase mitteformaalse hariduse ja koolituse kvaliteedi kohta
- f. *Impact of the European voluntary service 2007-2010*
- g. "Salliv Eesti. Erineva nahavärviga välisõppejõudude ja -tudengite kogemused", Tartu Ülikool, 2012 "
- h. "The Changing Face of the United States. The Influence of Culture on Early Child Development", B. Maschinot, 2008
- i. "Early Childhood Development", J. Grisham-Brown
[<http://www.education.com/reference/article/early-childhood-development/>]
- j. Vare: Eesti arengu takistuseks on vähene sallivus"
[<http://www.postimees.ee/393053/vare-eesti-arengu-takistuseks-on-vahene-sallivus>]

4. Valimis toodud Euroopa vabatahtliku teenistuse projektitaotlused (10)

5. Käsiraamatud:

- a. T-kit käsiraamat: "Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus", Euroopa Komisjon ja Euroopa Nõukogu, 2002. a
- b. T-kit käsiraamat "Kultuuridevaheline õppimine", Euroopa Komisjon ja Euroopa Nõukogu, 2000. a

- 6. Euroopa vabatahtliku teenistusega seotud dokumendid:**
- a. Euroopa Vabatahtlik Teenistus. Akrediteerimisjuhend
 - b. EVT koolitus- ja hindamistsükkel
 - c. Mida EVTlt oodata?
 - d. Noortepass EVTs

LISAD

Lisa 1. Valimisse kuulunud organisatsioonid¹⁷

Asutuse nimi	Tallinna Kullatera Lasteaed	Tallinna Asunduse Lasteaed	Tallinna Männikäbi Lasteaed	Tartu Katoliku Hariduskeskus	Muumipere Lastesõim	Tallinna Lasteaed Vikerkaar	Tallinna Lasteaed Kiikhobu	Võru Lasteaed Punamütsike
Töötajate arv	36	37	50	77	9	43	54	49
<i>sh õpetajad</i>	21	18	29	52	4	24	29	26
<i>sh abiõpetajad</i>	10	9	12	2	2	12	12	12
<i>sh juhtkond</i>	2	3	3	3	1	4	3	3
<i>sh toetav personal</i>	3	7	6	20	2	3	10	8
Rühmade / gruppide arv	9	9	12	18	2	12	12	11
Laste / noorte arv	208	198	227	410	42	250	257	236
Vastanute arv	7	3	14	6	5	6	7	12
Asutuse nimi	Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool	Tallinna Tihase Lasteaed	Mustamäe Laste Loomingu Maja	Tartu Herbert Masingu Kool	MTÜ Noorteühendus IYC	Tallinna Meelespea Lasteaed	Tallinna Järveotsa Lasteaed	Kokku
Töötajate arv	73	18	55	87	6	46	47	687
<i>sh õpetajad</i>	35	9	40	66	3	27	29	412
<i>sh abiõpetajad</i>	5	4	0	6		12	12	110
<i>sh juhtkond</i>	7	2	2	7	2	3	2	47
<i>sh toetav personal</i>	26	3	13	13	1	4	4	123
Rühmade / gruppide arv	14	4	90	38	11	12	12	266
Laste / noorte arv	163	94	1257	263	107	213	266	4191
Vastanute arv	8	1	3	6	1	5	1	85

¹⁷ Kanutiaia Noortemaja ja Lasnamäe Gümnaasium ei edastanud andmeid oma töötajate ning laste/noorte kohta, seega nende andmeid tabelis ei kajastu (mõlemast asutusest vastas küsitlusankeedile üks inimene).

Lisa 2. Kokkuvõtte projektidest

Nr	Projekti nimi	Vastuvõttev organisatsioon	Eesmärgid ¹⁸	Tegevused ¹⁹	Tulemused ²⁰	Projekti valdkond ²¹
1	<i>Seeds in Action</i>	Muumipere Lastesõim	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anda vabatahtlikule võimalus ennast arendada valdkonnas, mille ta leiab tuleviku jaoks kasuliku olevat • Rikastada vastuvõtva organisatsiooni igapäeva rahvusvahelistumisega 	<ul style="list-style-type: none"> • Tegevused grupis vastavalt õppekavale (nt koos laulmine) • Lastele mängude ja arendavate tegevuste (nt joonistamine, maalimine) organiseerimine • Tegevused lastele õues • Lastesõime igapäevategevused, sh ettevalmistused, assisteerimine, sõime töö korraldamine 	<p>Vabatahtlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued kompetentsid (personaalsed, sotsiaalsed ja tehnilised) • Uued tutvused <p>Lapsed/noored:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kultuuridevaheline kogemus • Euroopa identiteedi tugevnemine • Kultuuridevaheline mõistmine <p>Kogukond:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv 	<ul style="list-style-type: none"> • Erivajadused [<i>disability</i>] • Maaline ja linnaline areng
2-3	<i>Connecting Youth</i>	Noorteühendus <i>International Youth Club</i> (ei vastanud küsimustikule) Võru Lasteaed Punamütsike (üks projekt, erinevad)	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anda erinevatest riikidest pärit noortele võimalus saada aktiivseteks kodanikeks vabatahtlikena, arendada nende juhtimisoskusi • Tuua kogukonda kultuuridevahelise õppimise dimensiooni, propageerida tolerantsust ja võidelda stereotüüpide ning 	<ul style="list-style-type: none"> • Lasteaia igapäevategevused, sh ettevalmistused, assisteerimine, töö korraldamine • Lastele mängude ja arendavate tegevuste (nt joonistamine, maalimine) organiseerimine • Tegevuste kavandamisel osalemine 	<p>Vabatahtlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued kompetentsid (personaalsed, sotsiaalsed, organisatoorsed) • Iseseisvuse tõus • Suurenenud teadlikkus EList • Tolerantsuse tõus <p>Lapsed/noored:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muutumine enesekindlamaks 	<ul style="list-style-type: none"> • Erivajadused [<i>disability</i>] • Noorte vaba aeg

¹⁸ Eesmärgid tulenevad projekti taotlusvormi osast I [*Please explain the context...*].

¹⁹ Tegevused tulenevad projekti taotlusvormi lisast tegevuskava.

²⁰ Tulemused tulenevad projekti taotlusvormi osast K [*Impact and multiplying effect*].

²¹ Valdkonnad tulenevad projekti taotlusvormi osast I [*Main themes for the EVS Services*].

		vabatahtlikud)	eelarvamuste vastu	<ul style="list-style-type: none"> • Aktiivsed tegevused õues • Setu kandle ja rahvatantsu õpetus 	<ul style="list-style-type: none"> • Silmaringi avardamine • Uued kogemused ja värske atmosfäär • Euroopa tunnetuse tekkimine Organisatsioon: <ul style="list-style-type: none"> • Vabatahtliku töö väärtustamine • Kontaktidevõrgustik Kogukond: <ul style="list-style-type: none"> • Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv 	
4	<i>Youth is Youth in East and North</i>	Kanutiaia Noortemaja	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anda Eesti, Armeenia, Moldova ja Gruusia noortele võimalus teha vabatahtlikku tööd • Muuta osalejad aktiivseteks vabatahtlikeks • Tuua ühiskonda kultuuridevahelise õppimise dimensioon • Arendada vabatahtlike pädevusi • Õpetada lastele võõrkeeli • Pakkuda lastele uusi erinevaid vaba aja tegevusi 	<ul style="list-style-type: none"> • Keeleõpe läbi erinevate mänguliste tegevuste • Lastele mängude ja arendavate tegevuste organiseerimine • Ürituste või ekskursioonide korraldamine • Organisatsiooni igapäevategevused, sh ettevalmistused töögruppideks, administratiivsed kohustused 	Vabatahtlik: <ul style="list-style-type: none"> • Uued kompetentsid (personaalsed, sotsiaalsed ja tehnilised) • Uued tutvused Lapsed/noored: <ul style="list-style-type: none"> • Kultuuridevaheline kogemus • Euroopa identiteedi tugevnemine • Kultuuridevaheline mõistmine • Vabatahtliku töö väärtustamine • Enesekindluse tõus Kogukond: <ul style="list-style-type: none"> • Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv • Noorsootöö tähtsuse teadvustamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsed • Noorte vaba aeg
5	<i>Sharing and Learning</i>	Tartu Katoliku Hariduskeskus	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saada rahvusvahelise koostöö kogemust • Väärtustada kultuurilist 	<ul style="list-style-type: none"> • Lasteaia igapäevategevused, sh ettevalmistused, assisteerimine, töö 	Vabatahtlik: <ul style="list-style-type: none"> • Kogemust kultuurilisest mitmekesisusest • Eneseareng 	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa teadlikkus • Lapsed

			<p>mitmekesisust</p> <ul style="list-style-type: none"> Saada abi keeleõppe pedagoogiliste põhimõtete arendamisel Kaasata kogudusse rohkem noori 	<p>korraldamine</p> <ul style="list-style-type: none"> Õppekavavälised tegevused kultuurimajas Õpetajate toetamine grupitegevustes Õppekäigud õpilastele Keeleõpe lastele 	<p>Lapsed/noored:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hea eeskuju vabatahtliku näol Aktiivsuse kasv <p>Organisatsioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rahvusvaheline koostöökogemus <p>Kogukond:</p> <ul style="list-style-type: none"> Teadlikkus ENi programmist Noorte aktiivsuse kasv 	
6-7	<i>Development and Social Inclusion of Dis-advantaged Youth</i>	Tartu Herbert Masingu Kool (üks projekt, kaks vabatahtlikku)	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vähemate võimalustega noorte kaasamine Noorte osalus 	<ul style="list-style-type: none"> Erinevate kursuste organiseerimine: kokkamine, käsitöö, kunst, male, inglise keel, kultuur Koostöö õpilasesindusega, ürituste korraldamine Õppekäikudel osalemine ja nende korraldamine 	<p>Vabatahtlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> Keele areng (Eesti, Inglise) Arusaam psüühilistest erivajadustest Avaliku esinemise oskused Emotsionaalse intelligentsuse areng Kultuuridevaheline kogemus <p>Lapsed/noored:</p> <ul style="list-style-type: none"> Õpilaste inspireerimine <p>Organisatsioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> Uued informaalsete õppimise traditsioonid Inspiratsioon uuteks projektideks Kooli üldine areng <p>Kogukond:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hea rollimudel teistele koolidele Teadlikkus ENi programmist 	<ul style="list-style-type: none"> Mittediskrimineerimine Erivajadused [<i>disability</i>]
8-9	<i>Connecting Youth II</i>	Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> Anda noortele erinevatest riikidest võimalus saada 	<p>Põhikool:</p> <ul style="list-style-type: none"> Õpetajate assisteerimine tundides 	<p>Vabatahtlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kompetentside areng (personaalsed, sotsiaalsed, 	<ul style="list-style-type: none"> Euroopa teadlikkus Noorte vaba aeg

		<p>Mustamäe Laste Loomingu Maja</p> <p>(üks projekt, erinevad vabatahtlikud)</p>	<p>aktiivseteks kodanikeks läbi vabatahtliku töö, arendada oma liidrioskusi ja tuua seeläbi muudatusi nii enda kui ka teiste ellu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetajate assisteerimine tunnivalistes tegevustes • Ürituste korraldamine <p>Loomingu Maja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Töötajate assisteerimine administratiivtöös • Assisteerimine ringides (kunst, disain, joonistamine) • Hobitegevustes osalemine • Assisteerimine riidehoius 	<p>organisatoorsed)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iseseisvuse kasv • Uued kogemused sotsiaal- ja noorsootöös • Tolerantsuse kasv • Suurenenud teadlikkus <p>EList</p> <p>Lapsed/noored:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laste igapäeva elu rikastamine • Suurem teadlikkus Euroopa väärtustest • Silmaringi avardamine • Laste enesekindluse kasv <p>Organisatsioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued kogemused ja värske atmosfäär • Vabatahtliku töö väärtustamine • Uuenenud kontaktidevõrgustik <p>Kogukond:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv 	
10-16	<i>Children and Joy</i>	<p>Tallinna Asunduse Lasteaed</p> <p>Tallinna Järveotsa Lasteaed</p> <p>Tallinna Lasteaed Kullatera</p> <p>Tallinna</p>	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noorte kaasatus ja osalus • Euroopa dimensiooni toomine projektis osalevate noorte igapäevaellu • Progageerida solidaarsust, tolerantsust, kultuurilist uudishimu, eneseteadlikkust ja positiivset enesehinnangut 	<p>Lasteaedades on tegevused sarnased:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mängude organiseerimine ja lastega mängimine • Õppematerjalide ettevalmistamine ja tundide läbiviimisele kaasa aitamine • Õues toimuvate tegevuste ette valmistamine ja läbi viimine • Festivalide ettevalmistamine 	<p>Vabatahtlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suurem võimekus töötada meeskonnas • Iseseisvuse kasv • Keele areng (inglise) ja uue keele õpe (eesti) • Suurenenud initsiatiivikus • Tolerantsuse kasv • Suurenenud kompetents tööks lastega • Uued hariduslikud meetodid <p>Lapsed/noored:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa teadlikkus • Noorte vaba aeg

		<p>Lasteaed Kiikhobu</p> <p>Tallinna Männikäbi Lasteaed</p> <p>Tallinna Tihase Lasteaed</p> <p>Tallinna Lasteaed Vikerkaar</p> <p>(üks projekt, erinevad vabatahtlikud)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Muusika- ja spordiõpetajate abistamine • Oma kultuuri tutvustamine • Praktilistes tegevustes kaasa löömine (laste riietamine jmt) • Võõrkeele tundide organiseerimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Laienenud sõnavara • Uued mängud <p>Organisatsioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued ideed • Uued meetodid <p>Kogukond:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued rollimudelid • Liikmete silmaringi avardumine Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv 	
17	<i>Youth is Youth in East and North II</i>	Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool	<p>Üldine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anda noortele Armeenias, Georgias, Moldovast ja Ukrainast võimalus teha vabatahtlikku tööd Eestis • Suurendada osalejate kodanikuaktiivsust, arendada nende liidrioskusi ja tuua nende ja nendega kokku puutujate eludesse muutusi • Tuua kogukonda kultuuridevahelise õppimise dimensiooni, propageerida tolerantsust ja võidelda stereotüüpide ning eelarvamuste vastu 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetajate assisteerimine tundides • Õpetajate assisteerimine õppetöövälisel ajal / mängimine lastega • Tegevused õues, sotsiaalsete oskuste õpetamine lastele • Ürituste organiseerimine 	<p>Vabatahtlik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • * Kompetentside areng (personaalsed, sotsiaalsed, organisatoorsed) • Iseseisvuse kasv • Uued kogemused sotsiaal- ja noorsootöös • Tolerantsuse kasv • Suurenenud teadlikkus EList <p>Lapsed/noored:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enesekindluse kasv • Suurenenud teadlikkus Euroopa väärtustest • Silmaringi avamine <p>Organisatsioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uued ideed <p>Kogukond:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vabatahtliku töö tunnustamine • Noorsootöö tähtsuse 	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa teadlikkus • Noorte vaba aeg

					tunnustamine <ul style="list-style-type: none"> • Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv 	
18	<i>Connecting Youth III</i>	Lasnamäe Gümnaasium	Üldine: <ul style="list-style-type: none"> • Anda noortele erinevatest riikidest võimalus saada aktiivseteks kodanikeks läbi vabatahtliku töö, arendada oma liidrioskusi ja tuua seeläbi muudatusi nii enda kui ka teiste (laste ja noorte) ellu 	<ul style="list-style-type: none"> • Personali assisteerimine adminstratiivsetes tegevustes • Õpetajate assisteerimine tundides • Ürituste korraldamine, sh erinevad mängud, suhtlus lastega • Hobitegevuste korraldamine 	Vabatahtlik: <ul style="list-style-type: none"> • Kompetentside areng (personaalsed, sotsiaalsed, organisatoorsed) • Iseseisvuse kasv • Uued kogemused sotsiaal- ja noorsootöös • Tolerantsuse kasv • Suurenenud teadlikkus EList Lapsed/noored: <ul style="list-style-type: none"> • Laste igapäeva elu rikastamine • Suurem teadlikkus Euroopa väärtustest • Silmaringi avardamine • Laste enesekindluse kasv Organisatsioon: <ul style="list-style-type: none"> • Uued kogemused ja värske atmosfäär • Vabatahtliku töö väärtustamine • Uuenenud kontaktidevõrgustik Kogukond: <ul style="list-style-type: none"> • Teadlikkus ENi programmist • Noorte aktiivsuse kasv 	<ul style="list-style-type: none"> • Euroopa teadlikkus • Noorte vaba aeg
19-20	<i>Developing with Children through Cultural Diversity</i>	Tallinna Lasteaed Meelespea (üks projekt, erinevad)	Üldine: <ul style="list-style-type: none"> • Muuta lasteaia atmosfäär lastele, õpetajatele ja vanematele huvitavamaks 	<ul style="list-style-type: none"> • Tegelemine lastega, sh õpetajate abistamine (riietamine, söömine jms) • Tegevuste organiseerimine siseruumides ja väljas 	Vabatahtlik: <ul style="list-style-type: none"> • Kompetentside areng (personaalsed, sotsiaalsed, organisatoorsed) • Iseseisvuse kasv • Kogemused tööks lastega 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsed • Hariduse andmine läbi spordi ja väliste tegevuste [Education]

		vabatahtlikud)		(keeletunnid, töötoad, spordivõistlused)	Lapsed/noored: <ul style="list-style-type: none"> • Laste igapäeva elu rikastamine • Suurem teadlikkus erinevatest kultuuridest • Silmaringi avardamine • Suhtlemisoskuste arenemine Organisatsioon: <ul style="list-style-type: none"> • Uued ideed ja tegevused • Uuenenud kontaktidevõrgustik • Suurem atraktiivsus vanemate jaoks 	<i>through sport and outdoor activities]</i>
--	--	----------------	--	--	--	--

Lisa 3. Organisatsioonide küsitlusankeet

UURING: MITTEFORMAALSE HARIDUSE MÕJU FORMAALHARIDUSASUTUSTE TEGEVUSTELE LÄBI EUROOPA NOORTE EUROOPA VABATAHTLIKU TEENISTUSE PROJEKTIDE

Lugupeetud vastaja!

Järgneva küsimustiku eesmärgiks on analüüsida programmi “Euroopa Noored” Euroopa vabatahtliku teenistuse alaprogrammi (EVT) projektide mõju formaalharidusasutustes ning uurida, kas ja milline on EVT projektide lisandväärtus.

Uuringu raames analüüsitakse mitteformaalse haridusprogrammi raames elluviidavate projektide tegevusi, mis leiavad aset formaalharidusasutustes (kutsekoolid, üldhariduskoolid ja koolieelsed lasteasutused).

Palume küsitlusankeet edastada kõikidele oma organisatsiooni töötajatele või suunata neid seda täitma, kuna eesmärgiks on vastuste saamine kogu asutuselt.

Uuringut viib SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo tellimusel läbi OÜ Cumulus Consulting. Täiendava info saamiseks palume pöörduda telefonil +372 55 652 383 või meiliaadressil jaan.urb@cumulus.ee.

Vastuseid kasutatakse ainult üldistatud kujul ega seota kellegi isikuandmetega!

I VASTAJA ÜLDANDMED

1. Millises õppeasutuses Te töötate? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

[Rippmenüüna valimisse kuuluvad organisatsioonid tähestikulises järjekorras]:

1. Lasnamäe Gümnaasium
2. Mustamäe Laste Loomingu Maja
3. Muumipere Lastesõim
4. Noorteühendus International Youth Club MTÜ
5. Tallinna Asunduse Lasteaed
6. Tallinna Järveotsa Lasteaed
7. Tallinna Kanutiaia Noortemaja
8. Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool
9. Tallinna Lasteaed Kiikhobu
10. Tallinna Lasteaed Kullatera
11. Tallinna Lasteaed Meelespea
12. Tallinna Lasteaed Vikerkaar
13. Tallinna Männikäbi Lasteaed
14. Tallinna Tihase Lasteaed
15. Tartu Herbert Masingu Kool
16. Tartu Katoliku Hariduskeskus
17. Võru Lasteaed Punamütsike

2. Kas Te olete...? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Organisatsiooni juht	Õpetaja	Abiõpetaja	Ringijuht	Muu positsioon. Palun täpsustage [Teksti sisestamise võimalus]
----------------------	---------	------------	-----------	--

3. Kui kaua olete Te oma praegusel ametikohal töötanud? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

-1 aasta	2-4 aastat	5-7 aastat	8-10 aastat	11-15 aastat	15- aastat
----------	------------	------------	-------------	--------------	------------

4. Mis on Teie vanus aastates? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-
-----	-------	-------	-------	-------	-----

5. Milline on Teie kõrgeim lõpetatud hariduse tase? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Põhiharidus	Üldkeskharidus	Kutseharidus	Kõrgharidus	Magister	Doktor
-------------	----------------	--------------	-------------	----------	--------

6. Milliseid Eesti enamkasutatud keeli ja millisel tasemel Te oskate? Märkige iga keele kohta sobiv variant. [Võimalik mitu vastusevarianti]

		Emakeel	Valdan vabalt	Valdan piisavalt erialaseks suhtluseks	Valdan algtasemel	Ei valda
1	Eesti					
2	Vene					
3	Inglise					
4	Saksa					
5	Soome					
6	Muu. Palun täpsustage					

7. Kas Te olete teinud vabatahtlikku tööd? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

[Juurde selgitav tekst]: Vabatahtlik tegevus on tegevus, millel on kolm peamist tunnust:

- tegevus toimub vabast tahtest, mitte kohustuslikult ega sunniviisiliselt;
- tegija ei saa rahalist ega materiaalist tasu, kuigi võib saada palju kasu ning tänutäheks ka kingitusi;
- tegutsetakse väljaspool oma kodu ja perekonda kellegi teise või laiemalt ühiskonna hüvanguks.

Jah, tegelen vabatahtliku tööga pidevalt	Jah, olen mõnel korral vabatahtlikku tööd teinud	Ei ole vabatahtlikku tööd teinud
--	--	----------------------------------

8. Kas olete kursis, et Teie organisatsioonis tegutseb vabatahtlik välisriigist? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Jah	Ei [Ei jätkka küsimustikule vastamist. Ilmub tekst: “Täname vastamast! Kuivõrd uuring käsitleb Teie organisatsioonis tegutsenud/tegutseva välismaalt pärit vabatahtlikuga kokku puutunud isikuid, ei ole Teil tarvis edasistele küsimustele vastata.”]
-----	--

II TÖÖTAJATEGA SEOTUD KÜSIMUSED

9. Milline on Teie kokkupuude organisatsioonis tegutseva või viimati tegutsenud välismaalt pärit vabatahtlikuga? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Olen tema tegevuse juhendaja (puutun temaga kokku pidevalt)	Vabatahtlik on pidevalt osalenud minu tegevuses laste ja/või noortega	Vabatahtlik on mõnel korral osalenud minu tegevuses laste ja/või noortega	Olen vabatahtliku tegevusest kuulnud kolleegidelt (ise ei ole otseselt kokku puutunud)	Muu. Palun täpsustage [Teksti sisestamise võimalus]
---	---	---	--	---

10. Kas Teie organisatsioonis on varasemalt olnud välismaalt pärit vabatahtlikke, näiteks programmi “Euroopa Noored” raames? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Jah, minu organisatsioonis on ka varasemalt mitu vabatahtlikku olnud	Jah, minu organisatsioonis on ka varasemalt 1 vabatahtlik olnud	Ei, minu organisatsioonis ei ole varasemalt vabatahtlikke olnud [Küsimusele nr 11 ei vastata]	Ei oska öelda [Küsimusele nr 11 ei vastata]
--	---	---	---

11. Kas puutusite oma organisatsioonis varasemalt tegutsenud välismaalt pärit vabatahtlikuga kokku? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Olin tema tegevuse juhendaja (puutusin temaga kokku pidevalt)	Vabatahtlik osales pidevalt minu tegevuses laste ja/või noortega	Vabatahtlik osales mõnel korral minu tegevuses laste ja/või noortega	Kuulsin vabatahtliku tegevusest kolleegidelt (ise otseselt kokku ei puutunud)	Muu. Palun täpsustage [Teksti sisestamise võimalus]
---	--	--	---	---

12. Millised olid Teie teadmised mitteformaalsest õppes enne välismaalt pärit vabatahtliku tulekut Teie organisatsiooni? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

[Juurde selgitav tekst]: Õppimist võib jagada laias laastus kolmeks: informaalne õppimine, mitteformaalne õppimine ja formaalne õpe. Informaalne õppimine on eesmärgistamata õpe, mis

toimub igapäevaolukordades, kus lihtsalt kogetakse midagi või saadakse midagi teada - näiteks vabal ajal sõpradega koos olles, tööl teistega suheldes või kodus midagi tehes.

Mitteformaalne õpe on samuti vabatahtlik õpe, kuid sellel on konkreetne läbiviija, on rohkem eesmärgistatud, kuid samal ajal paindlik ja õppijakeskne. Formaalõpe toimub enamasti koolides, toimub eesmärgistatult kvalifitseeritud õpetajate juhendamisel ning õppimisprotsessi ja selle tulemusi hinnatakse.

Teadsin täpselt, mis on mitteformaalne õpe	Olin mitteformaalsest õppest kuulnud, kuid selle olemus oli mulle selgusetu	Ei teadnud mitteformaalsest õppest mitte midagi	Ei oska öelda
--	---	---	---------------

13. Millised on Teie teadmised mitteformaalsest õppest peale välismaalt pärit vabatahtliku tegevust organisatsioonis? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Tean täpselt, mis on mitteformaalne õpe	Olen mitteformaalsest õppest kuulnud, kuid selle olemus on mulle selgusetu	Ei tea mitteformaalsest õppest mitte midagi	Ei oska öelda
---	--	---	---------------

14. Milline oli Teie suhtumine mitteformaalsesse õppesse enne välismaalt pärit vabatahtliku tulekut Teie organisatsiooni? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Väga positiivne	Positiivne	Neutraalne	Arvasin, et sellest pole eriti kasu	Arvasin, et see on täielik ajaraiskamine	Ei oska öelda
-----------------	------------	------------	-------------------------------------	--	---------------

Soovi korral põhjendage oma vastust. [Ei ole kohustuslik väli]

15. Milline on Teie suhtumine mitteformaalsesse õppesse käesoleval hetkel?

Väga positiivne	Positiivne	Neutraalne	Arvan, et sellest pole eriti kasu	Arvan, et see on täielik ajaraiskamine	Ei oska öelda
-----------------	------------	------------	-----------------------------------	--	---------------

Soovi korral põhjendage oma vastust. [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]

16. Kas oskasite mitteformaalset õpet läbi viia enne välismaalt pärit vabatahtliku tulekut? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Oskasin väga hästi	Oskasin mõningal määral	Oskasin vähesel määral	Ei osanud
--------------------	-------------------------	------------------------	-----------

17. Kas oskate mitteformaalset õpet ellu viia praegu (pärast välismaalt pärit vabatahtliku tegevust Teie organisatsioonis)? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Oskan väga hästi	Oskan mõningal määral	Oskan vähesel määral	Ei oska
------------------	-----------------------	----------------------	---------

18. Kas Teie organisatsioonis töötava välismaalt pärit vabatahtliku tegevus on suurendanud Teie teadlikkust uutest (aktiiv-, interaktiiv) õpimeetoditest? [Jaatava vastuse puhul ka järgmine küsimus. Võimalik vaid üks vastusevariant]

Olulisel määral	Keskmiselt	Vähesel määral	Ei ole	Ei oska öelda
-----------------	------------	----------------	--------	---------------

19. Palun nimetage, milliseid uusi õpimeetodeid Te läbi välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse juurde saite? [Teksti sisestamise võimalus]

--

20. Välismaalt pärit vabatahtliku tegevus organisatsioonis on tekitanud minus soovi: [Lubatud mitu vastusevarianti]

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Arendada oma võõrkeelteoskust					
Arendada oma infotehnoloogia alaseid pädevusi					
Arendada oma õppimisoskust					
Arendada oma sotsiaalseid ja kodanikupädevusi					
Suurendada oma algatusvõimet ja arendada ettevõtlikkust					
Suurendada oma kultuuriteadlikkust					

21. Välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse tulemusena olen märganud, et: [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Suudan uutes olukordades paremini toime tulla					
Suudan paremini oma mõtteid ja tundeid väljendada					
Suudan konfliktidega paremini toime tulla					
Olen Euroopa mitmekesisuse suhtes teadlikum kui varem					

Arvan, et tunneksin end teistes riikides reisides enesekindlamalt					
Suudan oma õppetegevust paremini kavandada					
Suudan suhelda inimestega, kes räägivad võõrkeeli					
Suudan paremini meeskonnatööd teha					
Olen Euroopa mitmekesisuse suhtes muutunud sallivamaks					
Minu huvi enesearengu vastu on suurenenud					
Suudan ennast paremini analüüsida					

22. Kas projekti tulemusena muutus Teie suhtumine vabatahtlikusse töösse? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Muutus oluliselt positiivsemaks	Muutus veidi positiivsemaks	Ei muutunud	Muutus veidi negatiivsemaks	Muutus oluliselt negatiivsemaks
---------------------------------	-----------------------------	-------------	-----------------------------	---------------------------------

Soovi korral põhjendage oma arvamust. [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]

--

23. Kas seoses kokkupuutega välismaalt pärit vabatahtlikuga on Teie enda tegutsemine vabatahtlikuna muutunud? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Olen edaspidi enam valmis vabatahtlikku tööd tegema	Ei muutunud	Olen edaspidi vähem valmis vabatahtlikku tööd tegema	Ei oska öelda
---	-------------	--	---------------

24. Kas seoses kokkupuutega välismaalt pärit vabatahtlikuga on muutunud Teie enda vabatahtlikuna tegutsemise sagedus? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Olen senisest enam vabatahtlikku tööd teinud	Ei muutunud	Olen senisest vähem vabatahtlikku tööd teinud	Ei oska öelda
--	-------------	---	---------------

25. Välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse tulemusena muutusid alljärgnevad väärtused minu jaoks: [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Rohkem oluliseks	Vähem oluliseks	Suhtumine ei muutunud	Ei oska öelda
Isiklik vabadus				
Vastastikune mõistmine				
Religioossus				
Sallivus				
Eneseteostus				

Lugupidamine teiste kultuuride vastu				
Kodanikuaktiivsus				
Kultuur				

III LASTE JA NOORTEGA SEOTUD KÜSIMUSED

26. Palun hinnake, kui suur osa Teie organisatsiooni lastest ja/või noortest puutus välismaalt pärit vabatahtlikuga kokku? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Suurem osa	Lapsed mitmest rühmast/grupist vms	Ühe rühma/grupi vms lapsed	Mõne üksikuga	Ei oska öelda
------------	------------------------------------	----------------------------	---------------	---------------

27. Kas Teie arvates oli organisatsioonis tegutseval välismaalt pärit vabatahtlikul mõju laste ja/või noorte arengule? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Jah	Ei	Ei oska öelda
-----	----	---------------

Soovi korral põhjendage oma vastust. [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]

--

28. Milline oli Teie hinnangul laste ja/või noorte suhtumine välismaalt pärit vabatahtlikkuse teenistuse algul? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Väga positiivne	Positiivne	Neutraalne	Negatiivne	Väga negatiivne	Ei oska öelda
-----------------	------------	------------	------------	-----------------	---------------

29. Milline oli Teie hinnangul laste ja/või noorte suhtumine vabatahtlikkuse teenistuse lõpul? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Väga positiivne	Positiivne	Neutraalne	Negatiivne	Väga negatiivne	Ei oska öelda
-----------------	------------	------------	------------	-----------------	---------------

30. Millist lisandväärtust andis välismaalt pärit vabatahtliku kaasamine lastele ja/või noortele? [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]

--

31. Kas välismaalt pärit vabatahtliku tegevus organisatsioonis on Teie hinnangul suurendanud lastes ja/või noortes soovi: [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Arendada oma võõrkeelteoskust					
Arendada oma õppimisoskusi					

Arendada oma suhtlemisoskusi					
Suurendada oma algatusvõimet ja ettevõtlikkust					
Suurendada kultuuriteadlikkust					

32. Välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse tulemusena olen märganud, et lapsed ja/või noored: [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
Suudavad paremini oma mõtteid ja tundeid väljendada					
Suudavad konfliktidega paremini toime tulla					
On enesekindlamad					
Suudavad teistele rohkem kaasa elada					
On teadlikumad teistest kultuuridest					
Näitavad õppetegevuste suhtes üles suuremat huvi					
Suudavad paremini meeskonnatööd teha					

33. Millised pädevused arenesid Teie hinnangul lastel ja/või noortel välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse tulemusena enim? [Teksti sisestamise võimalus]

--

IV ORGANISATSIOONIGA SEOTUD KÜSIMUSED

34. Palun hinnake, kui suur osa Teie organisatsiooni töötajatest puutus välismaalt pärit vabatahtlikuga kokku? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Suurem osa	Umbes pooled	Väike osa	Mõni üksik	Ei oska öelda
------------	--------------	-----------	------------	---------------

35. Välismaalt pärit vabatahtliku tegevuse tulemusena plaanime võimaluse avanedes ka järgmisel korral vabatahtlikku(e) kaasata. [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Kindlasti	Võib-olla	Ei	Ei oska öelda
-----------	-----------	----	---------------

36. Tänu välismaalt pärit vabatahtliku tegevusele: [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Kindlasti	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
On suurenenud organisatsioonis teadlikkus kultuurilisest					

mitmekesisusest					
On suurenenud organisatsiooni juhtimisalane suutlikkus					
On tihenened koostöö teiste organisatsioonidega					
On tihenened koostöö lapsevanematega					
Muu. Palun täpsustage [Teksti sisestamise võimalus]					

37. Kas teate, millised olid vabatahtlikule teenistusele seatud eesmärgid? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Jah [Selle vastuse puhul ka järgmine küsimus]	Ei [selle vastuse puhul küsimus nr 40]
---	--

38. Kas vabatahtlikule teenistusele seatud eesmärgid saavutati? [Võimalik vaid üks vastusevariant]

Jah	Ei [Selle vastuse puhul ka järgmine küsimus]	Ei oska öelda	Eesmärkide saavutamist ei jälgitud
-----	--	---------------	------------------------------------

39. Palun nimetage, millis(t)el põhjus(t)el teenistusele seatud eesmäärke ei saavutatud. [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]

--

40. Millised olid vabatahtliku teenistuse mõjud organisatsioonile? [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Jah	Milline? [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]	Ei	Ei oska öelda
Lisandus mõni uus tegevus				
Lisandus mõni uus töövahend				
Lisandus mõni uus meetod				
Muu. Palun täpsustage [Teksti sisestamise võimalus]				

41. Millistele valdkondadele oli välismaalt pärit vabatahtliku tegevusel suurim positiivne mõju? Palun märkige maksimaalselt 3. [Lubatud on kuni 3 valikut]

1	Kultuurisündmused
2	Õppeprotsess
3	Vaba aja tegevused
4	Õpetajate areng
5	Organisatsiooni areng
6	Koostöö teiste organisatsioonide ja lapsevanematega
7	Töötajate omavahelised suhted
8	Laste ja/või noorte omavahelised suhted
9	Töötajate ning laste ja/või noorte omavahelised suhted
10	Muu. Palun nimetage [Teksti sisestamise võimalus]
11	Minu arvates positiivseid mõjusid ei olnud

42. Kas välismaalt pärit vabatahtliku tegevusega kaasnes negatiivseid mõjusid? Palun nimetage. [Ei ole kohustuslik väli. Teksti sisestamise võimalus]

--

43. Palun hinnake, kas ja millisel määral saavad erinevad osapooled välismaalt pärit vabatahtliku tegevusest kasu. [Lubatud on mitu vastusevarianti]

		Olulisel määral	Teataval määral	Vähesel määral	Üldse mitte	Ei oska öelda
1	Vabatahtlik ise					
2	Organisatsioon, kus vabatahtlik töötab					
3	Lapsed ja/või noored					
4	Õpetajad					
5	Juhtkond					
6	Kohalik kogukond					
7	Keegi teine. Palun nimetage [Teksti sisestamise võimalus]					

44. Kui nähtavaks hindate välismaalt pärit vabatahtliku tegevust: [Lubatud on mitu vastusevarianti]

	Väga nähtavaks	Nähtavaks	Veidi nähtavaks	Üldse mitte nähtavaks	Ei oska öelda
Oma organisatsioonis					
Kohalikus kogukonnas					

[Ilmub tekst: "Suur tänu vastamast!"]

Lisa 4. Fookusgrupi küsimused

1. Palun tooge konkreetseid näiteid, milliseid uusi õpimeetodeid välisvabatahtliku tegevuse tulemusena omandasite/organisatsioonis omandati.
2. Millist mõju avaldas välisvabatahtliku tegevus laste ja noorte arengule (pakutav lisandväärtus, laste ja noorte pädevuste areng)? Mida panite enim tähele? Palun tooge konkreetseid näiteid.
3. Palun tooge konkreetseid näiteid, millist mõju avaldas välisvabatahtliku tegevus organisatsioonile (uued tegevused, töövahendid ja/või meetodid).
4. Kas oskate arvata, miks võis suur osa ankeetküsimustikule vastanutest leida, et vabatahtlikule teenistusele seatud eesmäärke ei saavutatud?
5. Kas on võimalik tunnetada erinevust, kui organisatsioonis on praktikant (pärit formaalharidussüsteemist) või välisvabatahtlik (mitteformaalse taustaga)?

Lisa 5. Vabatahtlike küsitlusankeet

SURVEY: THE EFFECTS OF NON-FORMAL EDUCATION TO THE ACTIVITIES OF THE FORMAL EDUCATION INSTITUTIONS THROUGH EUROPEAN VOLUNTARY SERVICE PROJECTS

Dear respondent!

The aim of the following questionnaire is to analyse the effects of the sub-programme of Youth in Action, the “European Voluntary Service”, to the formal education institutions and to find out, if and what kind of added value can be noticed.

During the survey, the activities that have been undertaken in vocational schools, comprehensive schools and kindergartens, will be analysed.

The survey is being conducted by Cumulus Consulting Ltd in the name of the National Agency of the Youth in Action in Estonia. For further information, please feel free to contact Jaan Urb (+37255 652 383 / jaan.urb@cumulus.ee).

Your answers will be used in a generalized manner and will not be connected to any persons.

However, when filling in the questionnaire, we kindly ask You to provide us with Your name as there might be a need to clarify some aspects of the answers. If this will be the case, You will be contacted by phone.

I GENERAL DATA

1. What is Your name? [It will only be used for clarifications as mentioned above, the analysis will be based on anonymous answers]

2. What is Your age (in years)?

3. Are you...?

Female	Male
--------	------

4. Which is Your highest educational attainment?

Primary school	Lower secondary school	Technical school	Upper secondary school	Upper vocational school	University (bachelor or master)	University (PhD)
----------------	------------------------	------------------	------------------------	-------------------------	---------------------------------	------------------

5. Have You done voluntary work before the European Voluntary Service?

Yes, I do voluntary work often	Yes, I sometimes do voluntary work	No
--------------------------------	------------------------------------	----

6. What made You to choose exactly this organisation to do voluntary service?

--

7. When You chose Your host organisation, did You know it was a formal education institution?

Yes	No
-----	----

8. Were You satisfied with the project?

Yes	More or less	No
-----	--------------	----

9. Please explain Your answer. [Ei ole kohustuslik küsimus]

--

II QUESTIONS ABOUT THE EXPERIENCE

10. When did You become aware that Your service took place in a formal education institution?

Formal education – organised, guided by a formal curriculum, leads to a formally recognized credential such as a high school completion diploma or a degree, and is often guided and recognized by government at some level. Teachers are usually trained as professionals in some way. Formal education institutions are for example kindergartens, schools, and universities.

Before the service	During the service	After the service	Just now
--------------------	--------------------	-------------------	----------

11. Please comment. [Ei ole kohustuslik küsimus]

--

12. Do the fact that Your service (differently from some other voluntary services) took place in a formal education institution, had any impact on Your development?

Yes	No
-----	----

13. Please explain Your answer. [Ei ole kohustuslik küsimus]

--

14. In the project, did You learn something new about the following topics? Please indicate maximum 3 topics. In case, You did not learn anything new, please leave it as Your only answer. [Võimalik valida vaid kuni 3 vastusevarianti; kui valitakse viimane – Nothing new – peab see olema ainus vastusevariant]

• Europe

- Art and culture
- Youth and youth policies
- Integrating disadvantaged people
- Urban/rural development
- Sport and other outdoor activities
- Environment
- Media and communications
- Discrimination
- Interfaith understanding
- People living with a disability
- Gender equality
- Minorities
- Health
- Nothing new

15. Through the participation in the project, did You learn better about...

	Definitely	To some extent	Not so much	Not at all	Don't know
To communicate with people who speak another language					
To plan my expenses and spend my money in line with my budget					
To think logically and draw conclusions					
How I can learn better or have more fun when learning					
To plan and carry out my learning independently					
How to cooperate in a team					
To negotiate joint solutions when there are different viewpoints					
To get a long with people who have a different cultural background					
How to achieve something in the interest of the society					
To develop a good idea and put it into practice					
To identify opportunities for my personal or professional future					
To express myself creatively and artistically					

16. As a result of participating in the project, did the following became for You?

	More important	Less important	Has not changed	Don't know
Individual freedom				
Democracy				

Culture				
Solidarity, support for others				
Tolerance				
Religion				
Self-fulfilment				
Respect for other culture				

17. Please describe what attitudes were developed the most during Your voluntary service.

18. Please describe, if and which new knowledge did You get during Your voluntary service.

19. Please describe, which skills were developed the most during Your voluntary service.

20. Did You feel or experience anything specific while doing a non-formal learning experience (voluntary service) in a formal education institution?

Yes	No
-----	----

21. If yes, then what? [Kui valitakse "No", siis seda küsimust ei esitata]